

ก้าวที่กล้า บนทางไกล

ตัวอย่างการนำเพศศึกษาเข้าสู่หลักสูตรสถานศึกษา
ประสบการณ์จากโรงเรียนในโครงการก้าวอย่างเข้าใจ

ก้าวที่กล้า บนทางไกล :

ตัวอย่างการนำเพศศึกษาเข้าสู่หลักสูตรสถานศึกษา
ประสบการณ์จากโรงเรียนในโครงการก้าวอย่างเข้าใจ

ก้าวที่กล้า บนทางไกล :

ตัวอย่างการนำเพศศึกษาเข้าสู่หลักสูตรสถานศึกษา
ประสบการณ์จากโรงเรียนในโครงการก้าวอย่างเข้าใจ

พิมพ์ครั้งที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม
เลขมาตรฐานสากล ๙๗๘-๖๑๖-๗๕๒๕-๐๐-๖

พิมพ์ที่ บริษัท บุญเลิศิน จำกัด

รูปเล่ม นายวัฒน์สินธุ์ สุวรรตนานนท์

จัดพิมพ์โดย องค์การแพธ (PATH)

๓๗/๑ ซ.เพชรบุรี ๑๕ ถ.เพชรบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๖๕๓-๗๕๖๓-๕ โทรสาร ๐-๒๖๕๓-๗๕๖๘

องค์การแพธยินดีให้มีการเผยแพร่หนังสือนี้อย่างแพร่หลายต่อไป อย่างไรก็ตาม หากบุคคลหรือหน่วยงานใดต้องการนำเนื้อหาจากหนังสือนี้ไปใช้อ้างอิงในเอกสารหรือสื่ออื่นๆ ขอความกรุณาแจ้งให้องค์การแพธทราบล่วงหน้า และ/หรือขอความกรุณาอ้างอิงที่มาของข้อความนั้นๆ ตามมาตรฐานสากลด้วย ขอขอบคุณยิ่ง

สนใจดาวน์โหลดหลักสูตร หรือรายละเอียดเพศศึกษารอบด้านทางออนไลน์ ได้ที่ www.teenpath.net หรือบริการสุขภาพทางเพศและเอดส์สำหรับเยาวชน ได้ที่ www.lovecaresation.com หากต้องการเสนอแนะหรือแสดงความคิดเห็นต่อหนังสือนี้ประการใด กรุณาติดต่อองค์การแพธโดยตรง หรือทางอีเมล pathbangkok@path.org

---

คำนำ

หนังสือเล่มนี้เป็นความพยายามในการเสนอตัวอย่างของการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนในทุกระดับชั้นจากมัธยม ๑ ถึง ๖ ได้มีโอกาสเรียนเพศศึกษาอย่างน้อย ๑๖ คาบในแต่ละปีการศึกษา โดยมีแผนการสอนที่ชัดเจนและเป็นเพศศึกษาที่ “รอบด้าน” (Comprehensive Sexuality Education) ตามมาตรฐานขั้นต่ำที่ยอมรับกันทางสากล ซึ่งองค์การแพธ (PATH) ได้ผลักดันเรื่องนี้มาโดยตลอดในระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา

เนื่องจากยังไม่เป็นที่ตกลงกันว่า “เพศศึกษา” จะมีที่ยืนอย่างไรในหลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐานที่มีแปดสาระหลัก และมักจะมีความเห็นจำนวนไม่น้อยที่เห็นว่า “เพศศึกษา” น่าจะอยู่ในสาระสุขศึกษาได้ แต่ด้วยความที่ยังไม่มีการปรับปรุงเนื้อหาสุขศึกษาให้เป็นที่ตกลงร่วมกันว่าจะให้นำหนักกับเรื่องใด เพศศึกษาที่อยู่ในสุขศึกษาอย่างเดียวจึงไม่มีจำนวนคาบที่จะจัดลงได้ทั้ง ๑๖ คาบ ดังนั้นแล้ว ในหลายๆ สถานศึกษา

ที่เห็นความจำเป็นของการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาให้ได้ ๑๖ คาบต่อปี จึงต้องหาวิธีที่จะ “บูรณาการ” เพศศึกษาเข้าสู่หลักสูตรสถานศึกษาที่แตกต่างกันออกไป

ตัวอย่างโรงเรียนที่รวบรวมมาจำนวนหนึ่งนี้ คือกรณีศึกษาของโรงเรียนที่ได้พยายาม “จัดการ” ให้เพศศึกษาได้ลงสู่หลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ส่วนจะยั่งยืนเพียงไรยังต้องรอการพิสูจน์ว่า เมื่อเปลี่ยนผู้บริหารสถานศึกษา หรือเมื่อโรงเรียนเห็นว่าเรื่องอื่นที่สำคัญกว่าเยาวชนทั้งหลายของเราจะได้เรียนเพศศึกษาต่อเนื่องในทุกชั้นปีในช่วงเวลาที่ได้อยู่ในโรงเรียนมัธยมหรือไม่ ความท้าทายหลักของการผลักดันให้เกิดการเรียนการสอนเพศศึกษาโดยมีพื้นที่ที่ชัดเจนในหลักสูตร ยังคงอยู่ที่ว่า เป้าหมายของการศึกษาไทย ให้ความสำคัญกับเรื่องใดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน

องค์กรแพธ (PATH) หวังว่า การรวบรวมตัวอย่างให้เห็นถึงวิธีการที่แต่ละโรงเรียนใช้ในการจัดการให้เพศศึกษาสอนได้ในหลักสูตรสถานศึกษาปีละ ๑๖ คาบ ทุกชั้น จะเป็นข้อมูลให้สถานศึกษาอื่นๆ เห็น

ความเป็นไปได้ที่จะจัดการเรียนรู้เพศศึกษาในสถานศึกษาของตน และขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา ครู และเยาวชน ในสถานศึกษา ทั้ง ๒๗ แห่ง ที่ได้แบ่งปันเรื่องราว และที่สำคัญได้ใช้ความพยายามที่นำชื่นชมในการช่วยกันจัดการจนกระทั่งเกิดการตกลงกันได้ว่าโรงเรียนจะจัดการให้เพศศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษาที่ยั่งยืนได้อย่างไร แม้ว่าในหลายโรงเรียนจะหมายถึงการที่ครูจะต้องทำงานหนักขึ้นก็ตาม สิ่งที่เห็นว่าเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดความสำเร็จจากตัวอย่างเหล่านี้ ก็คือการได้เห็นประโยชน์ว่า เพศศึกษา คือสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตเยาวชน และถ้าไม่สอน ก็เท่ากับว่าโรงเรียนไม่ได้ทำหน้าที่สมบูรณ์ ในการเตรียมเยาวชนให้สามารถเผชิญชีวิตภายนอกอย่างปลอดภัย

องค์การแพธ (PATH)

๒๕๕๑

สารบัญ

คำนำ	๓
------	---

ความนำ	๑๑
--------	----

ภาคกลาง

๑. โรงเรียนหนองรีประชานิมิต	๒๙
-----------------------------	----

๒. โรงเรียนกรับใหญ่ว่องกุศลกิจพิทยาคม	๓๕
---------------------------------------	----

๓. โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์)	๓๙
---	----

๔. โรงเรียนกำแพงแสนวิทยา	๔๕
--------------------------	----

๕. โรงเรียนเสสะเวชวิทยา	๔๙
-------------------------	----

ภาคอีสาน

๑. โรงเรียนนายนมิตยาคาร	๕๕
-------------------------	----

๒. โรงเรียนสอนแก้วว่องไววิทยา	๕๙
-------------------------------	----

๓. โรงเรียนพิบูลย์รักษ์พิทยา	๖๓
------------------------------	----

๔. โรงเรียนยโสธรพิทยาสรรค์	๖๗
----------------------------	----

---

๕. โรงเรียนมหานະชัยวิทยาคม	๗๓
๖. โรงเรียนเกษมสีมาวิทยาคาร	๗๗
๗. โรงเรียนโนนป่วนวิทยาคม	๘๓
๘. โรงเรียนบึงมะลูวิทยา	๘๗
๙. โรงเรียนราชสีไศล	๙๑
๑๐. โรงเรียนเบ็ตตี้ดูเมน ๒ ช่องเม็ก	๙๕
๑๑. โรงเรียนสหธาตุศึกษา	๑๐๑
๑๒. โรงเรียนบ้านหนองไฮ	๑๐๗

ภาคใต้

๑. โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง ๒	๑๑๓
๒. โรงเรียนนาโยงวิทยาคม	๑๑๙
๓. โรงเรียนน้ำผุด	๑๒๓
๔. โรงเรียนบ้านตรัง	๑๒๗

ภาคเหนือ

๑. โรงเรียนเมืองปานวิทยา	๑๓๓
๒. โรงเรียนแม่ทะพัฒนศึกษา	๑๓๗

---

๓. โรงเรียนห้างฉัตรวิทยา	๑๔๑
๔. โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม	๑๔๕
๕. โรงเรียนเทศบาล ๔ (บ้านเวียงราย)	๑๔๙
๖. โรงเรียนฉัตรกานท์บ้านโฮ้ง	๑๕๓

ภาคผนวก

• ลักษณะของโครงการที่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ที่ทำให้ปลอดภัยจากเอดส์	๑๖๐
• ความสำเร็จของการขับเคลื่อนงานเพศศึกษา ในสถานศึกษา ระดับจังหวัด	๑๖๓
• กรอบแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาต้นแบบ ในการจัดการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้าน ระดับมัธยมศึกษา (ม.๑ - ม.๖)	๑๖๕
• กำหนดการการเตรียมความพร้อมครูเพศศึกษา เรื่อง “การจัดกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้าน”	๑๖๘
• รายชื่อและที่อยู่สถานศึกษา ๒๗ แห่ง	๑๗๒
• รายชื่อสถานศึกษาต้นแบบเพศศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑	๑๘๒

ความนำ

การจัดการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้านในสถานศึกษา: ประสบการณ์ของโครงการก้าวอย่างเข้าใจ^๑

โครงการ “ก้าวอย่างเข้าใจ” พัฒนาและสนับสนุนงานเพศศึกษา ภายใต้อุทธศาสตร์การทำงาน ดังนี้

- ผลักดันให้เกิดพันธสัญญาในการพัฒนานโยบายด้านเพศศึกษาและการดำเนินการสู่การปฏิบัติในระบบการศึกษา
- สนับสนุนให้เกิดการจัดกระบวนการทำงานและกิจกรรมด้านเพศศึกษาและการป้องกันเอดส์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับเยาวชนในสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษามีส่วนร่วมทั้งในระดับผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง

---

^๑ โครงการก้าวอย่างเข้าใจ ดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ และกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนโลก (Global Fund to Fight AIDS, TB and Malaria) เพื่อขยายผลการดำเนินงานเรื่องเพศศึกษาและการป้องกันเอดส์ในกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษา โดยมีองค์กรแพธ (PATH) เป็นผู้บริหารโครงการ

-
-
- เปิดพื้นที่ทางสังคมเพื่อให้เยาวชนได้แสดงศักยภาพและบทบาท รวมทั้งการส่งเสริมให้เยาวชนใช้ชีวิตทางเพศอย่างรับผิดชอบ
  - ส่งเสริมบรรยากาศทางสังคม โดยการรณรงค์สาธารณะเรื่องเพศ และเอดส์ในวงกว้าง

ทิศทาง การผลักดันการจัดเพศศึกษาในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ภายใต้กรอบแนวคิดของโครงการ คือ สถานศึกษาที่จัดแผนเพศศึกษา ในหลักสูตรสถานศึกษา โดยจัดให้มีชั่วโมงการเรียนเพศศึกษาสำหรับ **นักเรียนทุกคนในทุกระดับชั้นอย่างต่อเนื่อง และจัดให้เรียนเพศศึกษา ปีการศึกษาละไม่น้อยกว่า ๑๖ ชั่วโมง^๒ (หรือไม่น้อยกว่า ๘ ชั่วโมงต่อภาคเรียน)**

เพื่อส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของ หลักสูตรสถานศึกษา องค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของ งานเพศศึกษา คือ

---

^๒ เป็นระยะเวลาของการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศที่ส่งผลเชิงพฤติกรรมกับเยาวชน นับเป็น ๑ ใน ๙ คุณลักษณะสำคัญของกิจกรรมเรียนรู้เรื่องเพศที่มีประสิทธิภาพ เสนอโดย Douglas Kirby (๒๐๐๔) นักวิจัยด้านการศึกษา

-
-
- การสร้างความเข้าใจร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูทุกคนในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดนโยบายการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาในสถานศึกษา
  - การอบรมเตรียมครูเพศศึกษา^๓ ให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยครอบคลุมทั้งความเข้าใจในเรื่องกรอบแนวคิดเรื่องเพศ เพศวิถี การพัฒนาเยาวชน ข้อมูลพื้นฐาน และทัศนคติที่ส่งผลต่อเรื่องเพศ รวมทั้งแหล่งข้อมูลสำหรับค้นคว้าต่อทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ และการจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษาในห้องเรียน
  - การติดตามสนับสนุนครู ด้วยการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching/Mentoring)^๔ จากการสังเกตการจัดการเรียนรู้ (หรือการนิเทศ
-
-

^๓ รายละเอียดใน คู่มือฝึกอบรมผู้จัดการเรียนรู้เพศศึกษาแบบรอบด้าน โครงการก้าวอย่างเข้าใจ ตาวนั้โหลดได้ที่ www.teenpath.net

^๔ ปัจจุบัน โครงการก้าวอย่างเข้าใจกำลังพัฒนาหลักสูตรการอบรมโค้ชครูเพศศึกษา เพื่อให้เกิดการติดตามสนับสนุนและพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ให้แก่ครูเพศศึกษาในสถานศึกษา

ภายใน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งจัดให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของครูเพศศึกษา และการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่อง

- การเปิดโอกาสให้เยาวชนมีพื้นที่ในการพัฒนากิจกรรมสร้างสรรค์ในการสร้างการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษากับเพื่อนเยาวชนด้วยกันในสถานศึกษา ซึ่งมุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง
- การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัยและธรรมชาติของเยาวชน โดยเน้นทักษะการคิด วิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ด้วยการใช้ประสบการณ์เดิมมาทำความเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อสร้างการเรียนรู้ใหม่

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้าน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

หลักการสำคัญในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ คือการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดหลักสูตรในสถานศึกษาจึงมีความยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้าน ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง และเป็นระบบตามลำดับขั้นตอนของเนื้อหาและความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนในระยะยาว

จากการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางในหลักสูตรใหม่นี้ พบว่า เนื้อหาสาระของเพศศึกษารอบด้านสอดคล้องกับตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางของกลุ่มสาระ

การเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนที่จะ
นำแผนการเรียนรู้เพศศึกษาไปปรับใช้ได้

นอกจากนั้น ยังพบว่า เนื้อหาเพศศึกษารอบด้านมีความสอดคล้องกับ
แนวคิดและแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนั้น สถานศึกษา
จึงมีทางเลือกในการจัดการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้านเข้าสู่หลักสูตร
สถานศึกษาตามความพร้อมของสถานศึกษา อาทิ จัดให้เป็นส่วนหนึ่ง
ของกลุ่มสาระสุขศึกษา จัดไว้ในวิชาแนะแนว ชั่วโมงโฮมรูม หรือการ
เปิดสาระเพิ่มเติม เป็นต้น

จากการวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องระหว่างตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้
แกนกลาง ตามหลักสูตรแกนกลางฯ ๒๕๕๑ นี้ พบว่าเพศศึกษา
สอดคล้องและสามารถบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

---

๑. กลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา

สาระที่ ๑ การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์

มาตรฐาน พ ๑.๑ เข้าใจธรรมชาติของการเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์

สาระที่ ๒ ชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน พ ๒.๑ เข้าใจและเห็นคุณค่าตนเอง ครอบครัวเพศศึกษา และมีทักษะในการดำเนินชีวิต

สาระที่ ๔ การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพ และการป้องกันโรค

มาตรฐาน พ ๔.๑ เห็นคุณค่า และมีทักษะในการสร้างเสริมสุขภาพ การดำรงสุขภาพ การป้องกันโรค และการสร้างเสริมสมรรถภาพเพื่อสุขภาพ

สาระที่ ๕ ความปลอดภัยในชีวิต

มาตรฐาน พ ๕.๑ ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การใช้ยาเสพติด และความรุนแรง

---

๒. กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา
หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนา
ที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่
ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม
เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็น
พลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษา
ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่
ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่าง
สันติสุข

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีต
จนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการ
เปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง

ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถ
วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

---

๓. กลุ่มสาระภาษาไทย

สาระที่ ๑ การอ่าน

มาตรฐาน ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่าน สร้างความรู้และความคิด
เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ไขปัญหาในการ
ดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ ๒ การเขียน

มาตรฐาน ท ๒.๑ ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียน
เรียงความ ย่อความ และเขียนในรูปแบบ
ต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ
และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมี
ประสิทธิภาพ

สาระที่ ๓ การฟัง การดู การพูด

มาตรฐาน ท ๓.๑ สามารถเลือกฟัง ดู และอ่าน อย่างมี
วิจารณญาณ และพูดแสดงความคิดเห็น
ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมี
วิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ ๕ วรรณคดีและวรรณกรรม วิพากษ์วรรณคดี และ วรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

มาตรฐาน ท ๕.๑ เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิจารณ์
วรรณคดีและวรรณกรรมอย่างเห็นคุณค่า
และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

---

๔. กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์

สาระที่ ๑ สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต

มาตรฐาน ว ๑.๑ เข้าใจหน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต ความ
สัมพันธ์ของโครงสร้าง และหน้าที่ระบบ
ต่างๆ ของสิ่งมีชีวิตที่ทำงานสัมพันธ์กัน มี

กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่
เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิต
ของตนเองและดูแลสิ่งมีชีวิต

มาตรฐาน ว ๑.๒ เข้าใจกระบวนการและความสำคัญของการ
ถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรมและ
วิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต ความหลากหลาย
ทางชีวภาพ การใช้เทคโนโลยีชีวภาพที่มี
ผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มี
กระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยา-
ศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไป
ใช้ประโยชน์

---

๕. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

สาระที่ ๑ การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน ง ๑.๑ เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มี
ทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ
ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการ

ทำงานร่วมกัน และทักษะการแสวงหา
ความรู้ มีคุณธรรม และลักษณะนิสัยในการ
ทำงาน มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน
ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการดำรง
ชีวิตและครอบครัว

สาระที่ ๓ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

มาตรฐาน ง ๑.๑ เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการ
เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล
การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การ
ทำงาน และอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ
ประสิทธิผล และมีคุณธรรม

๖. กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ

สาระที่ ๓ ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต ๓.๑ ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้
กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐาน
ในการพัฒนาและเปิดโลกทัศน์ของตน

นอกจากเพศศึกษา จะสอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ข้างต้นแล้ว ยังพบว่า กระบวนการเรียนรู้เพศศึกษา ยังสอดคล้องกับ **กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน** ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข โดยเนื้อหาสาระของเพศศึกษา สอดคล้องกับมาตรฐานการแนะแนวด้านผู้เรียน ซึ่งกำหนดไว้โดยกลุ่มพัฒนามาตรฐานและการประกันคุณภาพภายใน สพฐ. เพื่อเป็นพื้นฐานในการวางแผนการเรียนรู้เพศศึกษาในสถานศึกษา ดังนี้

- **มาตรฐานที่ ๑** รู้จัก เข้าใจ และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น หมายถึง มีความสามารถในการรู้จักและเข้าใจตนเอง ทั้งในด้าน ความถนัด ความสนใจ ความสามารถ จุดเด่น จุดด้อย นิสัย อารมณ์ ความภูมิใจ และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
- **มาตรฐานที่ ๒** รู้จักแสวงหาและใช้ข้อมูลสารสนเทศ หมายถึง มีทักษะ และวิธีการในการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ รวบรวม

และจัดระเบียบข้อมูล สามารถจัดระบบ กลั่นกรองเลือกใช้ข้อมูล
อย่างฉลาด เหมาะสม และเห็นคุณค่าในการใช้ข้อมูลสารสนเทศ

- **มาตรฐานที่ ๓** ตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ หมายถึง สามารถ
กำหนดเป้าหมายหรือปัญหา วางแผน วิเคราะห์ สังเคราะห์ และ
ประเมินผล ตลอดจนปรับปรุงแผนการดำเนินงาน โดยใช้ข้อมูล
คุณธรรมและจริยธรรมเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ
- **มาตรฐานที่ ๔** ปรับตัวและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข หมายถึง
การเข้าใจยอมรับตนเองและผู้อื่น มีความมั่นคงทางอารมณ์ แสดงออก
อย่างเหมาะสม มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และ
ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

เมื่อพิจารณาเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้าน ซึ่งมุ่ง
ส่งเสริมให้เยาวชนได้เรียนรู้ตนเอง เรียนรู้ที่จะสร้างและรักษาความ
สัมพันธ์กับคนอื่น ๆ เป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคม โดยมีสุขภาพ
ทางเพศและคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถคิด วิเคราะห์ เท่าทัน
สามารถดำเนินชีวิตอย่างรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

ในกระบวนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ดังตารางเปรียบเทียบ

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	เพศศึกษารอบด้าน มุ่งพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต (Personal Skills)
๑. ความสามารถในการสื่อสาร	<ul style="list-style-type: none"> • สามารถสื่อสาร รับฟัง แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เห็น ความรู้สึก ทั้งที่สอดคล้อง และแตกต่างกัน • สามารถคิด วิเคราะห์ ตีตรอง และเลือกตัดสินใจ รวมทั้งรับผิดชอบผลจากการตัดสินใจของตน • สามารถยืนยันและรักษาความเป็นตัวของตัวเอง โดยเคารพในสิทธิของผู้อื่น • สามารถเผชิญและจัดการกับแรงกดดันจากเพื่อน สิ่งแวดล้อม และอคติทางเพศ • แสวงหาคำแนะนำ คำ ความช่วยเหลือ การจำแนกแยกแยะข้อมูลที่ถูกต้องออกจากที่ไม่ถูกต้อง
๒. ความสามารถในการคิด	
๓. ความสามารถในการแก้ปัญหา	
๔. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	
๕. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	

ก้าวแรก
தாகกลาง

โรงเรียนหนองรีประชานิมิต
จ.กาญจนบุรี

สอนเพศศึกษาทอมล: ๑๖ คาบ

โรงเรียนหนองรีประชาเนรมิต จ.กาญจนบุรี

จัดการเรียนการสอนเพศศึกษา

เป็นสาระวิชาใหม่ ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ชื่อ “กิจกรรมพัฒนาตนเอง”

โดยนักเรียน ม.๑ - ม.๖

จะได้เรียนภาคเรียนละ ๑๖ คาบ

สุนทรีย์ รุ่งนาไร่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ เล่าว่า โรงเรียนตระหนักถึงสถานการณ์ทางสังคมของวัยรุ่น และเห็นว่าหลักสูตรเพศศึกษาเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ โดยใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้รู้จักคิดวิเคราะห์ห้อย่างรอบด้าน

รองผู้อำนวยการฯ บอกว่า เมื่อส่งครูเข้าอบรมทำความเข้าใจเรื่องเพศศึกษารอบด้าน^๑ และได้กลับมาทดลองจัดกิจกรรมแล้วนั้น ในทีมครูเพศศึกษาก็หารือ วิเคราะห์ และประเมินผลกันเป็นระยะ รวมถึงได้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสรุปบทเรียนการทำงานกับโรงเรียนอื่นๆ ทำให้เห็นประเด็นแนวคิดเพิ่มขึ้น จึงสนใจจะทำให้เพศศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความยั่งยืน และประเด็นนี้เองยังได้รับมติเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาอีกด้วย

“เพศศึกษาต้องจัดให้เป็นวิชาเฉพาะขึ้นมา ไม่ใช่วิธีสอดแทรกอยู่ในสาระอื่นๆ เพราะว่าครูที่สอนสาระต่างๆ ทุกคนจะมุ่งเน้นแต่เนื้อหาสาระในหลักสูตร

^๑ คู่มือคุณครู กำหนดการการเตรียมความพร้อมครูเพศศึกษาเรื่อง “การจัดกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้าน”

สุนทรีย์ รุ่งนาไร่
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

ของตน ถ้าจะให้เรื่องเพศเป็นส่วนหนึ่งของวิชาทั่วไป อาจจะกลายเป็น
ภาระ และการเรียนของเด็กก็จะไม่เต็มที่ เพราะเป็นการสอดแทรก ซึ่ง
บางครั้งอาจจะแค่ยกตัวอย่าง หรือยกสถานการณ์มาพูดคุยเท่านั้น”
สุนทรีย์ก็กล่าว

**เพศศึกษาของโรงเรียนหนองรีฯ นั้นเป็นวิชาเฉพาะ โดยใช้วิธีคลี่
หลักสูตรในสาระที่ ๙ เรื่อง “กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน”** ที่ปกติจะมีเวลา
เรียน ๔ คาบต่อสัปดาห์ คือประกอบด้วย ๓ กิจกรรมย่อย ได้แก่
แนะแนว ๒ คาบ, ลูกเสือ ๑ คาบ และชุมนุม ๑ คาบ ก็ให้ปรับไปใช้
เวลาเรียน ๔ คาบเหมือนเดิม แต่แตกกิจกรรมแนะแนว ออกเป็น ๒
ส่วน โดยจัดให้เป็นแนะแนว ๑ คาบ และเพิ่ม “กิจกรรมพัฒนา
ตนเอง” อีก ๑ คาบ ส่วนลูกเสือ และชุมนุม ยังคงเดิม ซึ่ง “กิจกรรม
พัฒนาตนเอง” นี้คือการจัดกิจกรรมเพศศึกษาทั้งหมด มีครูแนะแนว
และครูที่ปรึกษาของแต่ละห้อง ที่ผ่านการอบรมฯ แล้ว เป็นผู้จัด
กิจกรรม

อีกทั้งนักเรียนทุกคนจะได้เรียนเพศศึกษาในเวลาเดียวกัน
สัปดาห์ละ ๑ คาบ เทอมละ ๑๖ สัปดาห์ โดยบางกิจกรรมของ
เพศศึกษาที่ถูกออกแบบมาให้เรียน ๑ คาบ ก็ขยายให้มีเวลาสอน ๒-๓

คาบเรียนติดต่อกัน เพื่อแก้ปัญหาเรื่องเวลาไม่พอสอน ให้ครูและนักเรียนได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกันมากขึ้น

เพียววี วงศ์ศาโรจน์ ครูสังคมศึกษา ให้ความเห็นว่า การจัดเพศศึกษาเต็มรูปแบบ ทุกห้องทุกสัปดาห์ ต้องให้ครูทุกคนสามารถจัดการเรียนรู้ได้ ซึ่งกลุ่มครูแกนนำจะแนะนำครูที่ไม่ผ่านการอบรม โดยให้ศึกษาแผนการสอน แล้วสอนให้ดูเป็นตัวอย่าง หรือให้ครูที่ผ่านการอบรมเป็นที่เลี้ยงช่วยสอน ตรงไหนไม่เข้าใจก็ถามให้เกิดความชัดเจน โดยผู้สอนต้องเข้าใจก่อน เมื่อทำกิจกรรม ผู้เรียนจะเข้าใจมากขึ้น

(ตุลาคม ๒๕๕๙)

เพียววี วงศ์ศาโรจน์
ครูสังคมศึกษา

โรงเรียนรับใหญ่
ว่องกุศลกิจพิทยาคม
จ.ราชบุรี

สอนพิเศษเขาทำให้ครูมีชั่วโมงเพื่อปรับชั้น

โรงเรียนรับฯใหญ่ ว่องกุศลกิจพิทยาคม จ.ราชบุรี

จัดการเรียนการสอนเพศศึกษา
ในกลุ่มสาระเพิ่มเติม ชื่อว่าวิชา “ทักษะชีวิต”
มีครูที่ปรึกษาเป็นผู้สอนในวันอังคารคาบสุดท้าย
พร้อมกันทุกระดับชั้นตั้งแต่ ม.๑ - ม.๖

กานติมา ศรีทิพย์ ครูแนะแนว เล่าถึงการจัดการเรียนการสอน
เพศศึกษาของโรงเรียนรับใหญ่ว่า ช่วงแรกเขาสอนเพศศึกษาในวิชา
แนะแนว ต่อมาได้ปรับหลักสูตร เพราะว่ามีชั่วโมงเหลือจากชั่วโมงว่าง
จึงจัดเพศศึกษาเสริมไว้ในกลุ่มพัฒนาผู้เรียน

“ใน ๑ เทอม เด็กจะได้เรียนเพศศึกษาอย่างน้อย ๘ คาบ
เพราะเทอมหนึ่งมีถึง ๑๘ คาบ” กานติมาบอก

ขณะที่ ว่าที่ร้อยตรีอนันต์ เอกเผ่าพันธุ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนฯ
กล่าวว่า เพศศึกษาของโรงเรียนรับใหญ่ฯ นั้นไม่ได้ทำเป็นรหัสวิชา
เพราะวิชานี้ยังไม่ได้อยู่ในโครงสร้าง เลยยังไม่จัดเป็นวิชาเลือก ในขณะที่
การใส่รหัสวิชาต้องเอาเข้าไปไว้กลุ่มสาระใดสาระหนึ่ง คือ ต้อง
มีเจ้าภาพ แต่ก็ส่งผลให้สอนได้ไม่ครบทุกห้อง เพราะต้องหาครู
รับผิดชอบวิชานี้มาสอน ซึ่งครูของโรงเรียนมีไม่พอ

“แต่ถือเป็นนโยบายของโรงเรียนที่เราเพิ่มเติมให้นอกเหนือจาก
ชั่วโมงปกติ ครูทุกคนก็ต้องรับผิดชอบสอนเหมือนกันหมด **และเรื่องนี้
เกี่ยวข้องกับระบบดูแลนักเรียนด้วย** เราจึงจัดให้อยู่ในตารางสอน โดย
ครูที่ปรึกษาแต่ละคนรับผิดชอบสอนในวิชานี้” ผู้อำนวยการโรงเรียนฯ
กล่าว

เขายังบอกอีกด้วยว่า การสอนเพศศึกษา ทำให้ครูมีชั่วโมงสอนตามเกณฑ์ของการปรับวิทยฐานะด้วย เพราะในความเป็นจริงแล้วไม่ใช่เรื่องยากสำหรับโรงเรียนที่จะจัดให้มีตารางสอนวิชานี้เพิ่มขึ้นเนื่องจากชั่วโมงเรียนของเด็กมีเหลือพออยู่แล้วในแต่ละเทอม

“ผมยึดประโยชน์ที่เกิดกับเด็กเป็นสำคัญ ตราบใดที่เรายังเห็นว่าการสอนเพศศึกษามีประโยชน์ทั้งกับครูที่ได้ชั่วโมงสอนเพิ่มขึ้น และเด็กเองก็ได้เรียนรู้ทักษะในการดูแลตนเอง โรงเรียนเราก็ยังจะสอนเพศศึกษาต่อไป” ว่าที่ร้อยตรีอนันต์ กล่าว

(กรกฎาคม ๒๕๕๑)

ว่าที่ร้อยตรีอนันต์ เอกเผ่าพันธุ์
ผู้อำนวยการโรงเรียน

โรงเรียนวัดจันทราวาส
(ศุขประสารราษฎร์)
จ.เพชรบุรี

เพศศึกษาเป็นเรื่องขององค์กร

ต้องสอนเป็นศิลปะ:

โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) จ.เพชรบุรี

จัดการเรียนการสอนเพศศึกษา
โดยทำเป็น “หน่วยบูรณาการเพศศึกษา”
ที่ทุกกลุ่มสาระวิชาต้องนำไปจัดการเรียนรู้
ให้กับนักเรียนชั้น ม.๑ - ม.๖

ธีระพันธุ์ ธีรานันท์ ผู้อำนวยการโรงเรียน เล่าว่า เริ่มแรก ทางโรงเรียนจัดให้ครูสาระสุขศึกษาและแนะแนวบางส่วนเข้าอบรมเตรียมความพร้อม แล้วมาวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกัน โดยนำกิจกรรมไปจัดในระดับชั้นที่ตัวเองสอนอยู่ และเมื่อเห็นว่ามี การตอบรับจากผู้เรียนดี ก็ได้ส่งครูสาระสุขศึกษาและแนะแนวทุกคนเข้าอบรมฯ หลังจากนั้นครูที่ผ่านการอบรมได้วางแผนการสอนที่สามารถจัดให้กับนักเรียนทุกห้องได้เรียน ประมาณ ๓ - ๖ คาบต่อภาคเรียน

ต่อมา ฝ่ายวิชาการของโรงเรียนเห็นว่า สาระของวิชาวิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษาสามารถนำเนื้อหาเพศศึกษาไปใช้ได้ จึงส่งครูสาระวิทยาศาสตร์และสังคมศึกษาเข้าอบรมเพิ่มเติม

“เราต้องทำให้เพศศึกษาเป็นเรื่องขององค์กร ของทุกคนในโรงเรียน เริ่มจากการเตรียมอบรมครูทั้งโรงเรียน ซึ่งการสอนเพศศึกษาเป็นศิลปะ ไม่ใช่สอนกันแบบวิชาอื่นๆ ถ้าสอนเพื่อให้เห็นว่าสอนหรือสอนเพศศึกษาแบบสอดแทรก จะไม่น่าสนใจ เด็กๆ เขาเรียกว่าไม่โดน ไม่ได้ผล ดังนั้นการเตรียมผู้สอนถือเป็นเรื่องสำคัญมาก” ผู้อำนวยการโรงเรียนบอก

ธีระพันธุ์ ธีรานันท์
ผู้อำนวยการโรงเรียน

ส่วนรูปแบบของการจัดการเรียนรู้เพศศึกษานั้น โรงเรียนวัดจันทราวาสฯ จะจัดทำเป็น “หน่วยบูรณาการเพศศึกษา” ขึ้น การจัดแบ่งเนื้อหาที่จะให้ครูแต่ละระดับชั้นไปสอนนั้น เริ่มต้นจากการประชุมครูทุกสาระวิชาเพื่อวิเคราะห์ผู้เรียน ต่อมาก็ดูว่าสาระที่แต่ละคนสอนมีส่วนใดที่เกี่ยวกับเพศศึกษาบ้าง ถ้ามีก็นำกิจกรรมเพศศึกษาไปใช้

“ถ้าจัดแบบนี้ เพศศึกษาจะอยู่ในสุขศึกษา และแนะแนวเป็นหลักเหมือนเดิม แต่จะเพิ่มคาบเรียนได้อีกไม่น้อยกว่า ๖ คาบต่อภาค เพราะทุกสาระวิชาจะต้องนำไปจัดระดับชั้นละอย่างน้อย ๑ คาบต่อภาคเรียน และที่สำคัญคือได้ความเป็นเอกภาพระดับองค์กร คือครูทุกคนเข้าใจและช่วยกันสอนเพศศึกษา” ธีระพันธ์ให้ความเห็น

ด้าน ละมัย หอแสงรัตน์ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ กล่าวว่า การจัดหน่วยบูรณาการเพศศึกษาจะทำได้ถ้าผู้บริหารสูงสุดไม่สนับสนุน เพราะต้องมีความร่วมมือของทุกคนในโรงเรียน ดังนั้น บทบาทของฝ่ายวิชาการคือจะเข้ามาจัดรูปแบบหลักสูตรให้เรียบร้อยสมบูรณ์ หลังจากทุกคนเข้าใจและให้ความร่วมมือ

“การจัดเป็นหน่วยบูรณาการ จะทำให้การจัดการเรียนรู้
เพศศึกษาได้ผลมากกว่าที่ผ่านมา เด็กจะได้เรียนมากขึ้น ครูทุกคนมี
ส่วนช่วย ยิ่งถ้ามีกิจกรรมภายนอกห้องเรียนเสริมการเรียนรู้ด้วยจะยิ่งดี”
รองฯ ละมัยทิ้งท้าย

(กันยายน ๒๕๕๐)

ละมัย ทอแสงรัตน์
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

โรงเรียนกำแพงแสนวิทยา
จ.นครปฐม

ให้ครูที่ปรึกษาพลัดกันสอนเพศศึกษา

ในคาบอิสระ:

โรงเรียนกำแพงแสนวิทยา จ.นครปฐม

จัดการเรียนการสอนเพศศึกษา

โดยเปิดเป็นวิชาทักษะชีวิต ในชั่วโมงพบครูที่ปรึกษา

และเด็กทุกคนตั้งแต่ชั้น ม.๑ - ม.๖

ได้เรียนเพศศึกษาอย่างต่อเนื่องสัปดาห์ละ ๑ คาบ

โรงเรียนกำแพงแสนฯ ปรับแผนการสอนเพศศึกษา จากที่เคยสอดแทรกไว้ในวิชาแนะแนว และการพูดคุยในช่วงโมงโฮมรูม ซึ่งสอนได้ไม่เต็มที่ เปลี่ยนมาไว้ในคาบอิสระแทน โดยให้ครูที่ผ่านการอบรมเป็นผู้สอน ทำให้นักเรียนได้เรียนทุกระดับชั้น

ศิริวัฒน์ อัจจงค์ ผู้อำนวยการโรงเรียนฯ กล่าวว่า โรงเรียนกำแพงแสนฯ มีคาบสอนเพศศึกษาสัปดาห์ละ ๑ คาบ คือครูที่ปรึกษาจะพบกับเด็ก โดยใช้กิจกรรมเพศศึกษา แม้บางคนอาจจะรู้สึกว่าเป็นภาระบ้างที่ต้องมีช่วงโมงสอนเพิ่ม แต่ก็ขอความสมัครใจจากครูในการสอน เพราะแต่ละห้องจะมีครูที่ปรึกษา ๒ คน ที่สามารถผลัดกันสอนได้

ศิริวัฒน์ อัจจงค์
ผู้อำนวยการโรงเรียน

“รูปแบบนี้ทำให้เกิดความยั่งยืนได้มากกว่าการสอนแบบสอดแทรก” ศิริวัฒน์ย่า และเสริมว่า ทางโรงเรียนยังจัดอบรมให้ผู้ปกครองกลุ่มนาร่อง เพื่อให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจเรื่องเพศ จะได้พูดคุยกับลูกหลานได้

ด้าน อูไร โมระมัด ครูวิชาภาษาไทย ให้ความเห็นว่า การปรับแผนการสอนเพศศึกษาให้เป็นวิชาทักษะชีวิต ทำให้เขาสอนได้อย่างจริงจังมากขึ้น จากที่เคยสอนในวิชาแนะแนว ซึ่งมีเรื่องที่ต้องพูดกับเด็กค่อนข้างมากนั้น ทำให้สอนได้ไม่ครบทุกแผน

(ตุลาคม ๒๕๕๑)

อูไร โมระมัด
ครูวิชาภาษาไทย

โรงเรียนเสสะเวชวิทยา

สอนพิเศษแบบทีมเวิร์ค

โรงเรียนเสสะเวชวิทยา

จัดการเรียนการสอนเพศศึกษา เป็น ๒ รูปแบบ
คือ แบบคำข่ ที่จัดกิจกรรมเป็นฐานการเรียนรู้

สำหรับนักเรียนชั้น ม.๑ ม.๒ และ ม.๔
เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ส่วนนักเรียนชั้น ม.๓ ม.๕ และ ม.๖
เรียนเพศศึกษาจากการสอนในห้องเรียน

โรงเรียนเสสะเวชวิทยา จัดการเรียนรู้เพศศึกษาออกเป็น ๒ แบบ คือ ในรูปแบบฐาน ที่เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยนักเรียนชั้น ม.๑ ม.๒ และ ม.๔ จะได้เรียนผ่านกิจกรรม ๒ วันต่อ ๑ เทอม ซึ่งการจัดกิจกรรมในแต่ละวัน จะเลือกกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกัน เพื่อให้เด็กได้เรียนอย่างต่อเนื่อง

สมอาจ ฉลาดล้ำ ครูสุขศึกษาและพลศึกษา กล่าวว่า จำนวนเด็กในแต่ละห้องมีประมาณ ๓๐ คน และระดับชั้นละ ๔ ห้อง จำนวนเด็กจะได้ประมาณ ๑๒๐ คน โดยเวลาทำกิจกรรมฐาน ก็จะมีเด็กทั้งระดับชั้นให้เรียนรวมกันใน ๑ วัน ซึ่งจัดไว้ ๔ กิจกรรมๆ ละ ๑๐๐ นาที

“เมื่อเราปรับเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละฐาน ให้มีมากกว่าที่แผนกำหนดไว้ เด็กแต่ละกลุ่มจะมีโอกาสนำเสนอความเห็นอย่างทั่วถึง จะทำให้เราเรียนรู้เด็กมากขึ้น” สุชาติ นิลพงษ์

ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ
ให้ความเห็น

สุชาติ นิลพงษ์
ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการ
กลุ่มบริหารวิชาการ

ขณะที่การจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้น ม.๓ ม.๕ และ ม.๖ ที่เรียนเพศศึกษาในห้องเรียนนั้น ครูแต่ละคนก็จะนำแผนการเรียนที่เกี่ยวข้องกับสาระในหมวดวิชาหลัก เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย สุขศึกษา สังคม และวิทยาศาสตร์ ไปสอนทั้งแผน

“การแบ่งวิธีการสอนแบบนี้ เราดูจากความพร้อมของครูผู้สอนเป็นเกณฑ์ เพราะเวลาสอนในห้องเรียน เด็กจะได้รับความรู้มากน้อยเพียงใดขึ้นกับทักษะของครูผู้สอน แต่การสอนรูปแบบฐาน เรามีครูที่ช่วยกันสอนได้หลายคน” สุชาติ บอก

เช่นเดียวกับที่ ดำรงค์ ก้อนจันทิก รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ ให้ความเห็นว่า การจัดรูปแบบการสอนเช่นนี้

เพราะครูผู้สอนหลายคนยังมีความรู้ในเรื่องเพศศึกษาไม่ลึกมากพอจะสอนในห้องเรียน

“เราเลยสอนแบบทีมเวิร์ค คือ มีผู้นำ ๑ คน และมีครูคนอื่นๆ ช่วยกันสอน”

ดำรงค์บอก

(กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑)

ดำรงค์ ก้อนจันทิก
รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ

ก้าวที่สอง
ภาคตะวันออก
เจียงเหนือ

โรงเรียนนายมหาวิทยาลัย
จ.อำนาจเจริญ
สอนเพศศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน

โรงเรียนนายมหาวิทยาลัย จ.อำนาจเจริญ

จัดการเรียนการสอนเพศศึกษา
ในกลุ่มสาระเพิ่มเติม ชื่อวิชา “เพศศึกษา”
โดยครูที่ปรึกษาทำหน้าที่สอนทุกชั้น ทุกห้อง
ตั้งแต่ ม.๑ - ม.๖

นงรัก ขันดี ครูเพศศึกษาระดับชั้น ม.๒ เล่าว่า ครูรุ่นแรกที่ไป
เข้าอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องเพศศึกษารอบด้าน เมื่อกลับมาพูด
คุยถึงแนวทางการสอนเรื่องนี้ ก็พบว่ายังไม่มีความพร้อมในการจัดการ
สอน เลยเลือกใช้วิธีบูรณาการในวิชาแนะแนวก่อน ภายหลังจึงได้จัด
เป็นวิชาเพศศึกษา ในกลุ่มสาระเพิ่มเติม โดยครูที่ปรึกษาเป็นผู้สอน

“ปีแรกๆ เรายังได้ยินเสียงบ่นว่าสอนเพศศึกษาเป็นภาระ ครู
หลายคนลำบากใจ ไม่กล้าสอน แต่พอได้ทำความเข้าใจถึงเนื้อหาแล้ว
ว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องไม่อาย หลายคนจึงมีความมั่นใจมากขึ้น” นงรัก
บอก และคิดว่า การสอนในห้องเรียนไม่เพียงพอ ต้องมีการสอน
นอกห้องเรียนอย่างเป็นทางการ เช่น การพูดคุย สอบถามเรื่อง
ต่างๆ นอกห้องเรียนด้วย เพราะหลายคนบอกว่า ไม่กล้าถาม
ครูตอนที่สอนอยู่ในห้อง ฯลฯ

นงรัก ขันดี
ครูเพศศึกษาระดับชั้น ม.๒

พร้อมกันนี้ ผู้อำนวยการโรงเรียน อย่างสุมาลัย สุขกุล ยังบอก
ด้วยว่า พอนำเพศศึกษาไปใส่ไว้ในกลุ่มสาระเพิ่มเติมของวิชาสุขศึกษา
และพลศึกษา ในชื่อวิชาเพศศึกษานั้น ทางฝ่ายวิชาการก็ได้วางแผนใส่
ไว้ในตารางสอนของเด็กเลย

“จึงทำให้วิชานี้กลายเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา
แล้ว”

(ตุลาคม ๒๕๕๑)

สุมาลัย สุขกุล
ผู้อำนวยการโรงเรียน

โรงเรียนสอนแก้ดวงใจวิทยา
จ.ยโสธร

เพศศึกษายั่งยืน เพราะครูเข้าใจ

โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา จ.ยโสธร

จัดการเรียนการสอนเพศศึกษา

ในกลุ่มสาระเพิ่มเติม ชื่อวิชา “เพศศึกษา”

โดยครูที่ปรึกษาทุกคนรับผิดชอบสอนในห้องของตัวเอง

ทำให้ได้ทุกคนตั้งแต่ ม.๑ - ม.๖

ได้เรียนอย่างต่อเนื่อง

สุภาพร สุนทรหา ผู้อำนวยการโรงเรียน เล่าภาพการเรียนการสอนเพศศึกษาของโรงเรียนว่า เริ่มแรกยังไม่สามารถวางแผนการสอนได้เต็มที่ เพราะคิดว่าบุคลากรในโรงเรียนต้องมีความเข้าใจร่วมกันก่อน และต้องยืนยันให้ได้ว่าเนื้อหาที่สอนนั้น ไม่ใช่เรื่องของการชี้โพรงให้กระรอก

พิทยา อุดรา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ เสริมว่า โรงเรียนจัดตารางสอนโดยใช้วิธีแบ่งแผนการสอนไว้ในวิชาแนะแนว โดยให้ครูสลับสอนระหว่างเพศศึกษา กับวิชาแนะแนว เนื่องจากตอนที่ส่งครูเข้ารับการอบรมนั้น โรงเรียนเปิดเทอมไปแล้ว จึงยังไม่สามารถจัดตารางสอนให้ลงทุกวิชาได้

สุภาพร เล่าต่อว่า พอปีถัดมา ก็เริ่มกำหนดหลักสูตรให้ชัดเจน แต่ยังคงติดที่นักเรียนชั้น ม.ปลายไม่มีชั่วโมงว่าง จึงทำให้ยังใส่ในตารางสอนสำหรับ ม.ปลายทุกห้องไม่ได้ ซึ่งมาปีนี้ ก็สามารถจัดให้ทุกห้อง ทุกชั้นได้เรียนเพศศึกษา โดยการเพิ่มชั่วโมงเรียนให้เด็ก

พิทยา อุดรา
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

“คือเราปรับเป็นให้ครูทุกคนสอนในคาบสุดท้ายวันศุกร์ พร้อมกันทั้งโรงเรียน แต่ก็พบปัญหาว่า ครูไม่ได้สอนครบทุกห้อง เพราะครูที่ไม่ผ่านการอบรมมีข้ออ้างที่จะไม่สอน เราจึงมาปรับแผนใหม่ในปีนี้นี้ เนื่องจากเรามีห้องสอน ๑๙ ห้อง จึงส่งครูไปอบรม ๒๑ คน ทำให้เราสามารถจัดตารางสอนลงตามปกติได้แล้ว” รองผู้อำนวยการชี้ให้เห็นภาพ

ขณะที่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ย้ำว่า การสอนเพศศึกษาในโรงเรียนนี้ยั่งยืน เพราะมาจากการวางพื้นฐานอย่างเป็นระบบ คือ ที่ตัวครู ซึ่งมีความเข้าใจเรื่องนี้อย่างดี

“ดังนั้น การทำงานของเราเป็นการทำโดยมีส่วนร่วม ผู้บริหารทุกคนที่มาอยู่ที่นี่ก็ต้องยึดประโยชน์ของเด็กเป็นหลัก”

(กัณยานัน ๒๕๕๑)

สุภาพร สุนทรธา
ผู้อำนวยการโรงเรียน

โรงเรียนพิบูลย์รักษ์พิทยา จ.อุดรธานี

นำเพศศึกษาเข้าสู่หลักสูตรสถานศึกษา
เพราะตอบโจทย์ของผู้เรียน

โรงเรียนพิบูลย์รักษ์พิทยา จ.อุดรธานี

จัดวิชาเพศศึกษาเข้าสู่หลักสูตรสถานศึกษา
ในกลุ่มสาระเพิ่มเติม โดยมีรศ.สวิชา และจัดสอนได้ครบทุกชั้น ทุกห้อง
โดย ม.๑ - ม.๓ เรียนในช่วงโมงว่างที่จัดลงตารางสอน
ส่วน ม.๔ กับ ม.๕ เรียนพร้อมกันในแต่ละระดับชั้นช่วงวันศุกร์คาบสุดท้าย
ส่วน ม.๖ เรียนในวันพุธคาบสุดท้ายพร้อมกัน
และมีการประเมินผลด้วยการให้เกรด เช่นเดียวกับวิชาอื่นๆ

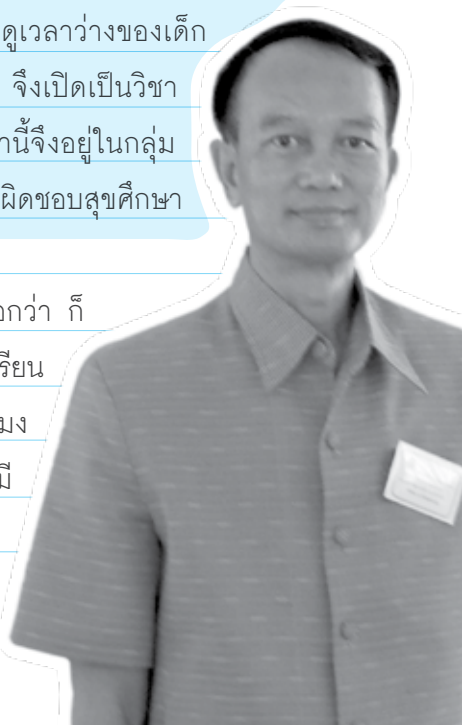

สมหมาย สำราญบำรุง ครูสุขศึกษา เล่าว่า เริ่มแรกทางโรงเรียนส่งครูสุขศึกษาที่มีอยู่ ๓ คนไปรับการอบรมเรื่องเพศศึกษา ครอบคลุมพร้อมกับครูแนะแนวและครูวิทยาศาสตร์ รวมเป็น ๕ คน เมื่อกลับมา แต่ละคนก็ใช้การสอนแบบเลือกตามความพอใจของครู ไม่ได้สนใจว่าแผนนั้นเป็นของชั้นไหน เพราะตอนไปรับการอบรมนั้น โรงเรียนเปิดเรียนไปแล้ว

“ต่อมาเราก็คิดทบทวนถึงการนำแผนของแต่ละคนไปใช้ว่าจะทำให้เกิดการสอนซ้ำแผนได้ เราก็เลยมาดูเวลาว่างของเด็ก ก็เห็นว่ามีเวลาเหลืออยู่สำหรับเด็ก ม.ต้น จึงเปิดเป็นวิชาเพศศึกษา โดยใช้คาบอิสระมาจัด ซึ่งวิชานี้จึงอยู่ในกลุ่มสาระเพิ่มเติมของสุขศึกษา และให้ครูที่รับผิดชอบสุขศึกษาเป็นผู้สอนเท่านั้น” สมหมายเล่า

พอปีการศึกษาถัดมา สมหมาย บอกว่า ก็ทำการจัดตารางสอนกันใหม่ ซึ่งมีผลให้นักเรียนชั้น ม.๑ - ม.๓ ได้เรียนเพศศึกษาในช่วงคาบว่างที่จัดตารางสอนให้ ส่วน ม.๖ ที่มีเด็กจำนวนไม่มากนักเรียนพร้อมกันวันพุธ

สมหมาย สำราญบำรุง
ครูสุขศึกษา

คาบสุดท้าย ส่วน ม.๔ และ ม.๕ เรียนวันศุกร์ แต่แยกห้องกัน เพราะ
ที่โรงเรียนมีห้องเรียนเพศศึกษา ๒ ห้อง

“โชคดีที่ผู้บริหารเปิดไฟเขียวให้ทุกเรื่องในการสอนเพศศึกษา
โดยเรามาเล่าให้ท่านฟังทุกครั้งหลังจากไปอบรม ไปประชุมมา วันนี้
เรามีอุปกรณ์ทุกอย่างพร้อมหมดสำหรับการสอนวิชานี้” ครูสุษศีกษา
คนเดิมบอก

ตั้งที่ ยุทธศิลป์ ศรีปทุมวงศ์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ให้ความเห็น
ว่า เพราะโรงเรียนได้นำวิชาเพศศึกษาเข้าสู่หลักสูตรสถานศึกษาแล้ว
ซึ่งวิชานี้ได้ตอบโจทย์ผู้เรียน เป็นความต้องการของทุกคน เพราะ
ฉะนั้นวิชานี้ก็ยังคงมีสอนต่อไป ไม่ว่าจะเปลี่ยนผู้บริหารหรือไม่
เนื่องจากโรงเรียนมีอิสระในการจัดการสร้างหลักสูตรเป็นของ
ตัวเองได้

“ถ้ามันตอบโจทย์ของโรงเรียนได้ มันก็จะอยู่ ทำให้ครูเข้าใจ
ว่านี่ไม่ใช่ภาระเพิ่ม แต่เป็นการแก้โจทย์ของผู้เรียนและ
ชุมชนร่วมกันทุกฝ่ายต้องมีส่วนรับผิดชอบ”

(กันยายน ๒๕๕๑)

ยุทธศิลป์ ศรีปทุมวงศ์
ผู้อำนวยการโรงเรียน

โรงเรียนยโสธรพิทยาสรรค์
จ.ยโสธร

จัดสรุปบทเรียนเพศศึกษา
ทุกเย็นวันอังคาร

โรงเรียนยโสธรพิทยาสรรค์ จ.ยโสธร

จัดการเรียนการสอนเพศศึกษาเป็นวิชาทักษะชีวิต
ในกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้คาบว่าง
และให้ครูที่ผ่านการอบรมเรื่องเพศศึกษารอบด้าน
รับผิดชอบการสอนนักเรียนตั้งแต่ชั้น ม.๑ - ม.๖

โรงเรียนโยธินธรพิทยาสรรค์มีคาบสอนวิชาเพศศึกษาในชื่อ “ทักษะชีวิต” โดยจัดไว้ในกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และมีการประเมินผลด้วยการให้ผ่าน หรือไม่ผ่าน

ช่วงชัย มาตะราช รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ ให้ความเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาควรจะกระจายความรับผิดชอบร่วมกัน จึงได้คัดเลือกให้ครูทุกกลุ่มสาระเป็นตัวแทนเข้าร่วมอบรม เพื่อมีความรู้ และความเข้าใจเรื่องเพศศึกษารอบด้านก่อนลงมือสอน เพราะหากยังไม่ได้รับการอบรมแล้วมาสอน ก็อาจจะไม่ไปในแนวทางเดียวกับคนที่มีความเข้าใจในเรื่องนี้อย่างเต็มที่แล้ว

“เนื่องจากเรามีคาบสอนชัดเจน มีผู้รับผิดชอบชัดเจน หากจะมีตัวแปรก็คงเป็นเรื่องจำนวนนักเรียนในแต่ละปีการศึกษา หากลดลงเราก็ต้องเกลี้ยครูไปอยู่โรงเรียนอื่น อาจส่งผลในเรื่องการสอนวิชาทักษะชีวิต เพราะบุคลากรที่ผ่านการอบรมแล้ว หากต้องย้าย

ช่วงชัย มาตะราช
รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ

โรงเรียนแล้วไม่ได้สอนเรื่องนี้ต่อในโรงเรียนใหม่ ก็เท่ากับไม่ได้สานต่อ”
รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการตั้งข้อสังเกต

ขณะที่ รัตติยา คณารักษ์ ครูผู้สอนวิชาทักษะชีวิต เล่าว่า
แรกๆ ที่สอนทักษะชีวิตนั้น ก็ยังจับทิศทางไม่ถูก โดยใช้วิธีสอนแบบ
บูรณาการไปก่อน แต่เมื่อสอนไปได้สักพัก ก็เห็นผลในเรื่องเด็กมีส่วนร่วม
ครูก็มีส่วนร่วม เลยมาปรึกษาวางแผนกับเพื่อนครูหาชั่วโมงสอนที่
เป็นคาบ แล้วตกลงกันว่าให้จัดเข้าไว้ในหมวดพัฒนาผู้เรียน เป็นวิชา
ทักษะชีวิต เนื่องจากมีชั่วโมงว่างเหลืออยู่ ซึ่งบางโรงเรียนอาจปล่อยให้
เป็นชั่วโมงค้นคว้า แต่โรงเรียนนี้นำมาใช้สอนเพศศึกษา

“ข้อดีของการเปิดวิชานี้ขึ้นมา คือ ทำให้มีเวลาสอน
ได้ถึง ๑๘ - ๒๐ คาบต่อเทอม เพราะบางแผน เราก็ดสอนไม่
จบใน ๑ คาบ เนื่องจากเด็กที่นี้เดินเรียน ทำให้สอนได้ไม่
เต็มคาบ พอมีเวลาเหลือเยอะแบบนี้ เราก็ไม่ต้องกังวลเรื่อง
สอนไม่ทัน” รัตติยาบอก

รัตติยา คณารักษ์
ครูผู้สอนวิชาทักษะชีวิต

ไม่เพียงการสอนทักษะชีวิตในห้องเรียนแล้ว ในวันอังคารก่อน
เลิกเรียนครึ่งชั่วโมง รัตติยาฯยังจัดกิจกรรมให้เด็ก ๆ ทั้งโรงเรียนสรุป
บทเรียนเพศศึกษาร่วมกันว่า เมื่อได้เรียนเพศศึกษาในห้องเรียนแล้ว
รู้สึกอย่างไร เห็นประโยชน์เรื่องใดบ้าง โดยให้ตัวแทนแต่ละห้อง
ผลัดกันมาเล่าให้ทั้งห้องประชุมฟัง เพื่อฝึกให้เด็ก ๆ กล้าแสดงออก
เพราะต้องออกมาผลัดกันพูดต่อหน้าเพื่อน ๆ และทำให้เกิดความ
คุ้นเคยกับเรื่องเพศศึกษา

(กรกฎาคม ๒๕๕๑)

โรงเรียนมหาษะชัยวิทยา
จ.ยโสธร

สอนเพศศึกษาให้ครบก่อน
ก่อนสอนวิชาอื่น

โรงเรียนพระชนกวิทยาลัย จ.ยโสธร

จัดการเรียนการสอนเพศศึกษา
พร้อมกันทุกห้อง ทุกระดับชั้น
ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
ช่วงคาบสุดท้ายของวันศุกร์
ติดต่อกัน ๘ คาบต่อเทอม

“พอถูกถามในที่ประชุมว่าพร้อมจะเป็นโรงเรียนต้นแบบ
เพศศึกษาหรือไม่ ผมจึงอ้าแขนรับทันที แล้วค่อยนำมาปรึกษาอาจารย์
ทั้งหลาย” ประยงค์ แก่นลา ผู้อำนวยการโรงเรียนมหานະชัยฯ
เอ่ยปากเล่าพร้อมให้เหตุผลว่า เพราะเห็นว่าการจัดการเรียนรู้
เพศศึกษามีประโยชน์สำหรับเด็กและชุมชน

เมื่อดูรายละเอียดก็คิดว่า การจัดการเรียนการสอนไม่ได้ยุ่งยาก
อะไร เพราะมีเจ้าภาพทำงานรับผิดชอบร่วมกันอย่างเป็นระบบ เป็น
องค์รวม ไม่ใช่ต่างคนต่างทำ

ด้านวีระชัย บุญตา หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เสริม
ว่า ในช่วงแรกๆ ก็มีปัญหาเรื่องการจัดการตารางสอนอยู่บ้าง
เพราะหาเวลาลงไม่ได้ จึงได้นำเพศศึกษาไปใส่ในชั่วโมง
โฮมรูมบ้าง ในแนะแนวบ้าง แต่ก็ได้ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย
เพราะครูเองก็ยังผ่านการอบรมไม่ครบหมด

วีระชัย บุญตา
หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

“พอปีนี้ ระหว่างการประชุมปรับปรุงแผนการสอน เราก็ตั้งใจว่า ต้องสอนให้ได้ ๘ คาบต่อเทอมอย่างเต็มรูปแบบ” วีระชัยบอก

พร้อมกับที่ผู้อำนวยการโรงเรียนฯ เสริมว่า การประชุมร่วมกัน ก่อนเปิดโรงเรียน เพื่อนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาคุยกันที่ละเปาะว่าจะแก้ อย่างไร แล้วก็ตกลงกันว่าจะจัดตารางสอนเพศศึกษาสลับกับการสอน เน้นแวนและคุณธรรม จริยธรรม ในคาบสุดท้ายของวันศุกร์ โดยครูที่ ปรึกษาจะสอนเพศศึกษาตั้งแต่เปิดเทอมให้ครบ ๘ คาบ จากนั้น ก็มา สอนคุณธรรม จริยธรรม และต่อด้วยเน้นแวนจนจบเทอม

“ครูที่นี่ทุกคนจึงต้องเข้าสอนในวิชานี้ เมื่อถึงวัน ศุกร์คาบสุดท้าย ครูส่วนใหญ่ก็ยอมรับว่าเราต้องสอนเรื่อง นี้ ไม่มีใครมองว่าเป็นภาระเพิ่ม” ประยงค์บอก

(สิงหาคม ๒๕๕๑)

ประยงค์ แก่นลา
ผู้อำนวยการโรงเรียน

โรงเรียนเกษมสีมาวิทยาการ
จ.อุบลราชธานี

สอนเพศศึกษาทอมละ ๑๘ คาบ

โรงเรียนเกษมสีมาวิทยาคาร จ.อุบลราชธานี

จัดการเรียนการสอนเพศศึกษา
ในชั่วโมงแนะแนวร่วมกันทุกห้อง
ตั้งแต่ ม.๑ - ม.๖ สัปดาห์ละ ๑ คาบ

สุรัตน์ มุทวงศ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเกษมสิมาฯ เล่าว่า เริ่มแรกทางโรงเรียนจัดแผนการเรียนการสอนเพศศึกษาแบบสลับไปมา ทำให้ไม่ได้น้ำได้เนื้อ เพราะครูต้องสอนวิชาสามัญไปด้วย ต่อมาเพื่อแก้ปัญหาเรื่องความสับสนและไม่เป็นระบบ จึงจัดเพศศึกษาให้อยู่ในชั่วโมงแนะแนว เพราะเนื้อหาของแนะแนว เน้นการปรับพฤติกรรมนักเรียนให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

“ทุกห้องจะได้เรียนเพศศึกษาในชั่วโมงแนะแนว ๑๔ ชั่วโมงต่อภาคเรียน โดยอาจมีกิจกรรมอื่นมาแทรกบ้าง ซึ่งถือเป็นปกติ แต่อย่างน้อยก็จะได้ภาคเรียนละ ๑๔ - ๑๕ ชั่วโมง” ผู้อำนวยการกล่าว พร้อมเสริมว่า ครูภายในโรงเรียนยังได้รับการสนับสนุน ถ้ายทอดวิธีการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาจากครูที่ผ่านการอบรมทำความเข้าใจเรื่องเพศศึกษารอบด้าน

สุรัตน์ มุทวงศ์
ผู้อำนวยการโรงเรียน

สุภาพร ศาสตราจารย์ ครูแกนนำเพศศึกษา กล่าวว่า ทีมครูที่ผ่านการอบรมต้องสร้างทัศนคติเรื่องเพศที่เปิดกว้าง สนับสนุนให้ครูในโรงเรียนทุกคนสามารถสอนเพศศึกษาได้ และยังคงเป็นพี่เลี้ยง ช่วยสาธิตการสอน ช่วยสอน และสนับสนุนด้านต่างๆ จนเพื่อนครูสามารถจัดการเรียนรู้ ตอบคำถามนักเรียน และเชื่อว่าสิ่งเหล่านั้นมีประโยชน์กับนักเรียน

จากการเรียนการสอนเพศศึกษาในเวลาเดียวกันทุกห้อง ทุกระดับชั้นนี้เอง สุรัตน์ บอกว่า การวางแผนแบบนี้ต้องใช้แผนกิจกรรมจำนวนมาก ซึ่งทีมงานก็ใช้วิธีแตกกิจกรรมต่อ ๑ แผนการเรียนให้สอนมากกว่า ๑ คาบ ซึ่งบางแผนจัดได้ ๓ คาบเรียนต่อเนื่องกัน

สุภาพร ศาสตราจารย์
ครูแกนนำเพศศึกษา

โรงเรียนโนนบุณวิทยาคม
จ.ศรีสะเกษ

บูรณาการเพศศึกษากับวิชาอื่นยาก

โรงเรียนโนนบุณวิทย์าคม จ.ศรีสะเกษ

จัดการเรียนการสอนเพศศึกษา
ไว้ในชั่วโมงโฮมรูม
และสอนตั้งแต่ชั้น ม.๑ - ม.๖
โดยครูที่ปรึกษา

สุพจน์ ดำริห์ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ กล่าวว่า เริ่มแรกได้จัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีบูรณาการเพศศึกษา แต่เมื่อลงใช้จริงการบูรณาการเข้ากับวิชาอื่นทำได้ยาก เพราะแต่ละแผนกิจกรรมของเพศศึกษาใช้เวลาพอสมควร และเมื่อได้ดูชั่วโมงของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ต้องจัดไว้ ๔ ชั่วโมง คือ กิจกรรมลูกเสือ ชุมนุม แนะแนว และโฮมรูม จึงคิดว่า คาบโฮมรูมนั้นมีเวลาเหลือ เลยแบ่งชั่วโมงมาสอนเพศศึกษา

ทั้งนี้ การแบ่งชั่วโมงของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนส่วนหนึ่งมาสอนเพศศึกษา จึงทำให้ครูที่ปรึกษาสามารถสอนเพศศึกษาให้กับนักเรียนได้ครบทุกระดับชั้น

สุพจน์ เล่าว่า หากดูตารางสอนของเด็กจะเห็นคำว่าชั่วโมงโฮมรูม แต่ในตารางสอนของครูจะมีการระบุว่า คาบไหนเป็นโฮมรูม หรือคาบไหนเป็นการสอนเพศศึกษา ด้วยแผนการเรียนรู้แผนใด

สุพจน์ ดำริห์
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

โรงเรียนบึงมะลูวิทยา
จ.ศรีสะเกษ

ใช้ค่านว้างสอนเพศศึกษา

โรงเรียนบึงมะลูวิทยา จ.ศรีสะเกษ

จัดการเรียนการสอนเพศศึกษา
ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
ทำให้โรงเรียนมีชั่วโมงเพศศึกษา
ถึง ๒๐ คาบต่อปีการศึกษา
ตั้งแต่ระดับ ม.๑ - ม.๖

สุชาติ สมทิพย์ รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารวิชาการ บอกถึงที่มาที่ไปของการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาไว้ในหมวดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่า ใช้คาบว่างที่มักปล่อยให้เด็กไปสืบค้นข้อมูลด้วยตัวเองนำมาจัดเป็นชั่วโมงเพื่อพัฒนาตนเองในเรื่องเพศศึกษา โดยได้จัดครูลงสอนในแต่ละห้อง

“เราดูจากอายุของครูผู้สอนเป็นหลัก หากเป็นผู้อาวุโส แม้ปกติสอนวิชาหลักในชั้นมัธยมต้น ก็อาจได้สอนเพศศึกษาในชั้นมัธยมปลาย การจัดตารางสอนเช่นนี้ ทำให้โรงเรียนมีชั่วโมงสอนเพศศึกษาในแต่ละชั้นถึง ๒๐ คาบต่อปีการศึกษา” สุชาติบอก

รองฯ สุชาติ ให้เหตุผลว่า ที่เห็นความสำคัญและจัดให้ครูลงสอนเพศศึกษาทุกคนนั้น เนื่องจากสภาพครอบครัวของนักเรียนโรงเรียนบึงมะลูฯ นั้น ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ จึงไม่มีคนดูแล ทำให้เด็กขาดเรียนบ่อย และมีความเสี่ยงสูงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน แต่หลังจากสอนเพศศึกษาแล้ว ก็พบว่าการขาดเรียนของเด็กลดลงไป

(เมษายน ๒๕๕๑)

สุชาติ สมทิพย์
รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารวิชาการ

โรงเรียนราชโศภ
จ.ศรีสะเกษ

ผู้บริหารพลักดันเพศศึกษา
เป็นหลักสูตรสถานศึกษา

โรงเรียนราชโศภ จ.ศรีสะเกษ

นำหลักสูตรเพศศึกษาเข้าไปอยู่ในหลักสูตรสถานศึกษา
โดยสอนในวิชาสุขศึกษาในสาระชีวิตและครอบครัว
และยังจัดไว้ในหมวดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
ในวิชาแนะแนว สำหรับระดับชั้น ม.๑ - ม.๖

โรงเรียนราชสีมาใต้ ให้ความสำคัญกับการสอนเพศศึกษา โดยผู้อำนวยการโรงเรียนมีนโยบายที่ชัดเจนว่าให้นักเรียนทุกคนได้เรียนเพศศึกษาอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับมีรองผู้อำนวยการถึง ๓ คนที่ได้เข้าอบรมเพศศึกษารอบด้านกับเพื่อนครูในโรงเรียน

เมื่อผู้บริหารเห็นความสำคัญของการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้าน จึงได้นำหลักสูตรเพศศึกษาเข้าไปอยู่ในหลักสูตรสถานศึกษา นอกจากนี้ในวิชาสุขศึกษาในสาระชีวิตและครอบครัวแล้ว ยังจัดไว้ในหมวดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในวิชาแนะแนว สำหรับเด็กระดับชั้น ม.๑ - ม.๖ ทำให้เด็กได้เรียนอย่างต่อเนื่องด้วย

วิลาวัลย์ นึกขอบ ครูแนะแนว บอกว่า เมื่อระดับผู้บริหารเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในการสอนและการติดตามการสอนของครูผู้สอน การกระตุ้นให้เกิดการสอนเพศศึกษาอย่างเป็นระบบในโรงเรียนแห่งนี้จึงเกิดขึ้นโดยง่าย

วิลาวัลย์ นึกขอบ
ครูแนะแนว

โรงเรียนเบ็ตตีดูเมน ๒
ช่องเม็ก จ.อุบลราชธานี

เชื่อมั่นว่าเพศศึกษา
ไม่ใช่การชี้โพรงให้กระรอก

โรงเรียนเบ็ญที่ตุเมน ๒ ชองเม็ก จ.อุบลราชธานี

จัดการเรียนการสอนเพศศึกษา

ให้กับนักเรียนตั้งแต่ ม.๑ - ม.๖

โดยจัดไว้เป็นส่วนหนึ่งของหมวดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

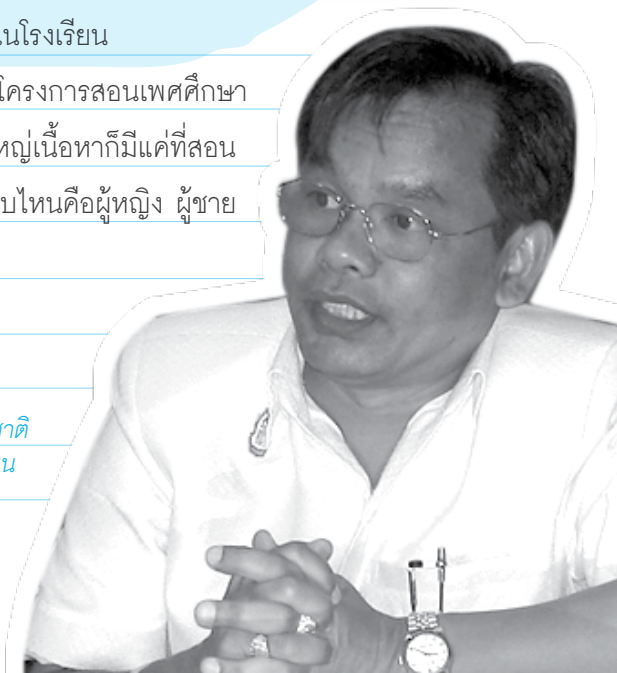
มีครูที่ปรึกษาสอนเด็กในห้องของตัวเอง สัปดาห์ละ ๑ คาบ

และมีการประเมินผลผ่าน / ไม่ผ่าน

สงวน แสงชาติ ผู้อำนวยการโรงเรียน เล่าว่า โรงเรียนเบ็ตตี้คูเมนาฯ เป็นโรงเรียนที่อยู่ติดชายแดน และมักมีปัญหาในเรื่องเด็กมีเพศสัมพันธ์ คือเรียนจบ ป.๖ ก็แต่งงานแล้ว ทั้งผู้ชายผู้หญิง แต่พอแต่งงานได้ไม่นานก็ต้องเลิกกัน สภาพแบบนี้เห็นได้ทั่วไป และอีกปัญหาหนึ่งคือ พ่อแม่ไม่ได้อยู่กับลูก ปล่อยเด็กให้อยู่กับตายาย ส่วนสภาพแวดล้อมรอบๆ เมืองช่องเม็กก็ค่อนข้างเอื้อให้เด็กหลงไปกับคาราโอเกะมากมาย ทำให้เขาเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องนำเพศศึกษาเข้ามาสอนในโรงเรียน

“เนื่องจากเราไม่เคยมีโครงการสอนเพศศึกษาเข้ามาในโรงเรียนเลย ส่วนใหญ่เนื้อหาที่มีแค่ที่สอนในสุศึกษา ให้เด็กรู้จักว่าแบบไหนคือผู้หญิง ผู้ชาย

สงวน แสงชาติ
ผู้อำนวยการโรงเรียน

พอได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ ผมก็เรียกประชุม โดยเริ่มจากการถามความสมัครใจของครูก่อนว่าจะรับไหม ผมไม่ได้บังคับใคร ถามทั้งครู ถามทั้งกรรมการที่ปรึกษาซึ่งอยู่ในชุมชน”

สงวนบอก

ผู้อำนวยการโรงเรียน เล่าต่อไปว่า ตอนประชุมกับคณะกรรมการฯ ก็เคยถูกถามจากคณะกรรมการสถานศึกษาว่าจะดีหรือที่เอาเพศศึกษาเข้ามาสอนในโรงเรียน จะเป็นการชี้โพรงให้กระรอกไหม ก็ได้ชี้แจงให้คณะกรรมการฯ เข้าใจว่า เชื่อว่าไม่ใช่การชี้โพรงฯ แต่เป็นการให้เด็กรู้ตัวเอง เพราะสภาพอารมณ์ของวัยรุ่นนั้นเปลี่ยนแปลงง่าย

จากการยืนยันว่าการสอนไม่ใช่การชี้โพรงฯ นี้เองทำให้โรงเรียนเบ็ดเต็ดดูเมนฯ จัดการเรียนการสอนเพศศึกษาให้กับนักเรียนตั้งแต่ ม.๑ - ม.๖ โดยจัดไว้เป็นส่วนหนึ่งของหมวดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีครูที่ปรึกษาสอนนักเรียนในห้องของตัวเอง สัปดาห์ละ ๑ คาบ และมีการประเมินผลผ่าน / ไม่ผ่านด้วย

โรงเรียนสหราษฎร์ศึกษา
จ.อุบลราชธานี

สอนพิเศษศึกษาคาบแรกของวันศุกร์

โรงเรียนสหธาตุศึกษา จ.อุบลราชธานี

จัดการเรียนการสอนเพศศึกษาในชั่วโมงโฮมรูม
โดยครูที่ปรึกษาสอนพร้อมกันทั้งโรงเรียน
ในวันศุกร์คาบแรก

โรงเรียนสหธาตุฯ ส่งครูไปอบรมทำความเข้าใจเรื่องเพศศึกษา รอบด้านกว่า ๑๐ คน เพื่อให้ครูสามารถกลับมาสอนเพศศึกษาได้ครบทุกระดับชั้น หลังจากนั้นก็มีวางแผนการสอนร่วมกับศึกษานิเทศก์ (ศน.) จากสำนักงานเขตพื้นที่ และทีมประสานงานจากโรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์

“แต่ก็ยังสับสนอยู่นะว่าจะสอนยังไงดี” อัมพร กิ่งแก้ว รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการบอก

รองผู้อำนวยการฯ ขยายความว่า การสอนเพศศึกษานั้นต้องเข้าใจก่อนว่า คำว่า “บูรณาการ” ของโครงการฯ กับของโรงเรียนมีความหมายต่างกัน เพราะในความหมายของโรงเรียน หมายถึง ครูผู้สอนวิชาหลักของตัวเองดึงเนื้อหาจากวิชาเพศศึกษามาสอดแทรกใส่ไปในเนื้อหาหลัก ขณะที่บูรณาการในแบบของก้าวอย่างฯ นั้นคือการหยิบแผนการเรียน ๑ แผนไปใช้ให้ครบกระบวนการ สอนให้เต็ม ๑ คาบ ไม่ใช่การนำเนื้อหาเพียงบางส่วนไปใส่

“ปีแรกจึงสับสนพอสมควร เพราะหากบูรณาการในความหมายของโรงเรียน เราก็นึกไม่ออกว่าครุคณิตศาสตร์จะนำเอาเนื้อหาไปใส่ในวิชาของเขายังไง พอมาปีที่ ๒ ของการทำงาน เลยเน้นครูที่สามารถนำแผนไปใช้สอนได้ทั้งแผน จึงจัดลงเฉพาะในวิชาที่เกี่ยวข้อง เช่น สังคม สุขศึกษา วิทยาศาสตร์ เป็นต้น โดยครูแนะแนวจะนำแผนการสอนที่ไม่ได้อยู่ในวิชาหลักมาสอนเต็มจนครบ ๘ คาบต่อเทอม”

จากนั้น ทางโรงเรียนก็ได้ปรับการสอนเพศศึกษามาสอนในช่วงโมงโฮมรูม โดยครูที่ปรึกษาทุกคนซึ่งผ่านการอบรมฯ ตั้งแต่แรก จัดสอนในคาบสุดท้ายวันศุกร์ แต่เมื่อสังเกตว่าทั้งเด็กและครูจะไม่ค่อยมีสมาธิกับช่วงโมงสุดท้ายของสัปดาห์ เลยเปลี่ยนมาสอนช่วงโมงแรกของวันศุกร์แทน

อำพร กิ่งแก้ว

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

อำพร เล่าต่อไปว่า เด็กนักเรียนได้เรียนเพศศึกษา เดือนละ ๑ - ๒ ครั้ง เขาเลยยังตัดสินใจไม่ได้ว่าควรจะเรียกชั่วโมงนี้ว่าอะไร แต่ทั้งนี้ ก็เป็นที่เข้าใจกันในโรงเรียนว่านี่คือชั่วโมงโฮมรูม

“การที่เรานำเพศศึกษาไว้ในชั่วโมงนี้คิดว่ายั่งยืนกับโรงเรียนเรา แล้ว ไม่น่าจะแยกออกมาเป็นวิชาเฉพาะ เนื่องจากอาจมีปัญหา หากบุคลากรของเรามีการโยกย้าย”

(สิงหาคม ๒๕๕๑)

โรงเรียนบ้านหนองไฮ
จ.อำนาจเจริญ

ทดลองสอนเพศศึกษาก่อนปรึกษา

คณะกรรมการโรงเรียน

โรงเรียนบ้านหนองไผ่ จ.อำนาจเจริญ

จัดการเรียนการสอนเพศศึกษาในวิชาแนะแนว
ตั้งแต่ ม.๑ - ม.๓ โดยสอนสลับกัน
ระหว่างเพศศึกษาและแนะแนว สับคาร์ท่อสับคาร์ท
มีครูที่ปรึกษารับผิดชอบการสอนพร้อมกัน
ทั้งโรงเรียน ในคาบสุดท้ายของวันศุกร์

คำภีร์ ลันไธสง ครูเพศศึกษา บอกว่า เนื่องจากโรงเรียนบ้านหนองไฮเป็นโรงเรียนขยายโอกาส และมีครูไปอบรมทำความเข้าใจเรื่องเพศศึกษารอบด้าน ๑๒ คน ในจำนวนนั้นมีครูมัธยมฯ ๖ คน และมีชั้นเรียนอยู่ ๖ ห้อง จึงจัดให้ครูที่ไปรับการอบรมฯ ทั้ง ๖ คน รับผิดชอบในแต่ละห้อง โดยสอนพร้อมกันทั้งโรงเรียนในคาบสุดท้ายของวันศุกร์

“ก็มีบ้าง บางครั้งที่เราใช้วิธีรวมเด็กหลายห้องมาสอนด้วยกัน แต่ในการจัดตารางสอน เราใส่ไว้ในวิชาแนะแนว โดยสอนสลับกันไปมาระหว่างแนะแนวกับเพศศึกษา สัปดาห์ต่อสัปดาห์” ครูเพศศึกษาเล่า

คำภีร์ ลันไธสง
ครูเพศศึกษา

เดชาร สุมทรเวช ผู้อำนวยการโรงเรียน บอกว่า ตอนนั้น
หลังจากครูไปอบรมฯ มา ก็มีการทดลองสอนกัน ๒ สัปดาห์ ก่อนที่
ตนเองจะนำเรื่องเข้าปรึกษาคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อชี้แจงกับ
คณะกรรมการฯ ว่า สอนเพศศึกษาเพื่ออะไร ซึ่งแม้การสอนอาจทำให้
เด็กอยากรู้ อยากรอง แต่ก็ควรหาวิธีป้องกันก่อน ที่ย่อมดีกว่าไป
แก้ภายหลัง

“เพราะเรื่องเพศเด็กรู้มากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาด้วยซ้ำ
พอคณะกรรมการฯ ฟังแล้วก็ยอมรับให้มีการสอนเพศศึกษา หากเรา
มั่นใจในเนื้อหา” ผู้อำนวยการเล่า

(ตุลาคม ๒๕๕๑)

เดชาร สุมทรเวช
ผู้อำนวยการโรงเรียน

ก้าวที่สาม
ภาคใต้

โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง ๒
จ.ยะลา

ตั้งคณะทำงานเพศศึกษา เพื่อวิเคราะห์ผู้เรียน

โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง ๒ จ.ยะลา

จัดการเรียนการสอนเพศศึกษาในคาบสุขศึกษา และแนะแนว
โดยนักเรียนทุกห้องตั้งแต่ ม.๑ - ม.๖
ได้เรียนไม่น้อยกว่า ๘ คาบต่อเทอม
และยังสอนเพิ่มเติมในชั่วโมงโฮมรูมด้วย

การเรียนการสอนเพศศึกษาของโรงเรียน เริ่มจากทีมบริหารเห็นว่า การเรียนเพศศึกษามีความจำเป็นมาก เนื่องจากสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตวัยรุ่นในปัจจุบัน เป็นปัจจัยที่นำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงหลายอย่าง จนอาจจะทำให้เป็นปัญหาต่อสังคมได้ เมื่อความหมายของเพศศึกษา คือ เรื่องที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนทุกด้าน โรงเรียนจึงได้ให้ความสำคัญกับทิศทางของการจัดสอนเพศศึกษา

“เพราะต้องการสร้างให้นักเรียนดี เก่ง มีความสุข เราเอาคำว่า เก่ง ไว้รองจากดี เราไม่อยากมีคนเก่งที่ขาดคุณธรรม ซึ่งเพศศึกษา เป็นการเสริมสร้างทักษะชีวิตรอบด้าน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะสร้างคนให้ดีและมีความสุข ส่วนเก่งได้จากวิชาการอื่นๆ”

วิษณุ จันทร์แจ่ม ผู้อำนวยการโรงเรียนชี้แจง

เมื่อผู้บริหารเห็นความสำคัญก็ได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพศศึกษาของโรงเรียนขึ้น โดยมีรองผู้อำนวยการ

วิษณุ จันทร์แจ่ม
ผู้อำนวยการโรงเรียน

ฝ่ายวิชาการเป็นแกนหลัก เพื่อกำหนดแผนทำงานเพศศึกษา รวมทั้งสร้างความเข้าใจกับบุคลากรในโรงเรียน ต่อมาก็ได้จัดประชุมหัวหน้ากลุ่มสาระ เพื่อดูว่าจะใช้แผนการสอนในสาระใดบ้าง และจัดแบ่งแผนกันไปสอนตามความสนใจ

ผู้อำนวยการเล่าต่อว่า เมื่อสอนไปได้ ๑ ปี ก็พบว่า รูปแบบเดิมมีปัญหาการสอนซ้ำแผน จึงจัดประชุมเพื่อชิงผังมโนทัศน์ แบ่งแผนการสอนแยกเป็นระดับต่างๆ ซึ่งรูปแบบนี้พบว่าไม่เหมาะสมอยู่บ้าง กล่าวคือบางแผนน่าจะสอนก่อนหน้านี้อ หรือบางแผนสอนเร็วกว่าวัยของเด็ก สาเหตุเพราะไม่ได้วิเคราะห์พัฒนาการของผู้เรียน เพื่อวางกิจกรรมเพศศึกษาให้เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย

“จากนั้นคณะทำงานและหัวหน้ากลุ่มสาระได้ประชุมกันเพื่อวิเคราะห์ผู้เรียน แล้ววางแผนการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษารูปแบบใหม่ ให้นักเรียนทุกห้อง ทุกระดับได้เรียนไม่น้อยกว่า ๔ คาบ ต่อภาคเรียน สอนในคาบสุขศึกษา และแนะแนว สัดส่วนวิชาละครึ่ง นอกจากนี้ยังจัดในชั่วโมงโฮมรูมเพิ่มเติมอีกบางส่วน” วิชาญกล่าว

พุดม ป.ปาน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ เล่าว่า ตอนนำ
เพศศึกษาเข้ามาในโรงเรียนแรกๆ มีปัญหาเรื่องทัศนคติต่อเรื่องเพศของ
ครูในโรงเรียน แต่มีทีมครูที่ตั้งใจและพยายามทำงานอย่างจริงจัง
ต่อเนื่อง ขณะที่ฝ่ายบริหารเพียงให้การสนับสนุนและชี้แจงบุคลากรอื่นๆ
เท่าที่มีโอกาส จนทุกวันนี้ปัญหานี้้น้อยมาก ครูหลายคนเห็นความสำคัญ
และอยากสอนได้เหมือนครูเพศศึกษา

“เพศศึกษาของเราถูกปรับให้เหมาะกับบริบทมุสลิม ซึ่งนอกจาก
ไม่เป็นปัญหากับชุมชนแล้ว เรายังได้รับความเชื่อถือ และสนับสนุนจาก
ผู้ปกครองด้วย” พุดมบอก

(ตุลาคม ๒๕๕๙)

พุดม ป.ปาน
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

โรงเรียนนาโยงวิทยาคม
จ.ตรัง

บูรณาการเพศศึกษาในวิชาแนะแนว

โรงเรียนนาโยวิทยา จ.ตรัง

จัดการเรียนการสอนเพศศึกษา

แบบบูรณาการในวิชาแนะแนว

และสอนพร้อมกันทั้งโรงเรียนตั้งแต่ ม.๑ - ม.๖

ในคาบสุดท้ายของวันอังคาร โดยครูที่ปรึกษา

ยงยุทธ ชนะโชติ ผู้อำนวยการโรงเรียนนาโยนวิทยาคม เล่าถึง
ภาพการเรียนการสอนเพศศึกษาของโรงเรียนตั้งแต่เริ่มต้นว่า ได้บูรณาการ
เพศศึกษาไว้ในวิชาแนะแนว เนื่องจากเห็นว่าสอดคล้องกับสภาพ
การสอนของโรงเรียน ที่มีครูที่ปรึกษา ๒ คนต่อ ๑ ห้อง ซึ่งสามารถ
สอนสลับกันได้ นอกจากนี้ ครูยังสามารถนำเพศศึกษาไปบูรณาการกับ
วิชาอื่นๆ ได้ด้วย

ยงยุทธ สะท้อนถึงจุดอ่อนของการจัดสอนเพศศึกษาในคาบ
สุดท้ายของวันว่า เด็กอาจจะเหนื่อย ไม่ค่อยมีสมาธิ เพราะใกล้ถึงเวลา
กลับบ้าน แต่คิดว่าไม่ใช่เรื่องใหญ่ เพราะวิชานี้ครูสอนให้สนุกได้

“ผมว่าหัวใจของการสอนเพศศึกษาสำคัญที่ครู เพราะครูต้อง
กล้าพูด และกล้าให้เด็กแสดงออกอย่างเต็มที่ ไม่ว่าเด็ก
จะอยากรู้อะไร เราก็ควรบอกเขา และก็ต้องให้เด็ก
มีส่วนร่วมในห้องอย่างมาก” ทวี ทองขาว
ครูที่ปรึกษาชั้น ม.๓ ออกความเห็น

(สิงหาคม ๒๕๕๑)

ยงยุทธ ชนะโชติ
ผู้อำนวยการโรงเรียน

โรงเรียนน้ำพุ
จ.ตรัง

สอนเพศศึกษาในชั่วโมงโฮมรูม

โรงเรียนน้ำพุตก จ.ตรัง

จัดการเรียนการสอนเพศศึกษา

ให้กับนักเรียนตั้งแต่ ม.๑ - ม.๖ ในช่วงโมงโฮมรูม

โดยครูที่ปรึกษาเป็นผู้สอน สัปดาห์ละ ๑ คาบ

และสอนแบบบูรณาการในวิชาสุขศึกษา

สังคมศึกษา และแนะแนว

สุธรรม ไล่เพี้ย ผู้อำนวยการโรงเรียนน้ำผุด เล่าถึงจุดเริ่มต้นที่นำเพศศึกษาเข้าสู่สถานศึกษาว่า หลังจากเข้าร่วมอบรมทำความเข้าใจเรื่องเพศศึกษารอบด้าน ทำให้เข้าใจว่าเพศศึกษามีความสำคัญ และจำเป็นกับนักเรียน โดยก่อนหน้านี้นี้รูปภาพไม่ออกว่าการสอนเพศศึกษาจะเข้ามาในโรงเรียนได้อย่างไร และเพื่ออะไร

“พอเข้าใจแล้ว ผมก็กลับมาพูดคุย ทำความเข้าใจกับครูว่าทำในเรื่องนี้จึงต้องสอน ทั้งที่บางเรื่องครูของเราอาจจะรู้สึกว่าจะไม่น่าพูด แต่ผมบอกครูว่า เราต้องพูด” ผู้อำนวยการโรงเรียนเล่าย้อนเหตุการณ์

จากนั้นก็ให้ครูที่ปรึกษาของแต่ละระดับชั้นเป็นผู้สอนเพศศึกษา
ในช่วงโมงโฮมรูม สัปดาห์ละ ๑ คาบ

พอสอนเพศศึกษามาได้ระยะหนึ่ง สุธรรม ก็ถูกตั้งคำถามเชิงสังเกตจากครูผู้สอนว่า ก่อนหน้ามีการสอนเพศศึกษา ไม่เห็นว่าในโรงเรียนมีปัญหาเรื่องเพศ พอสอนแล้ว ทำไมถึงมีปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้น

“ผมคิดว่าเป็นเพราะความอายนั้นแหละ ที่ทำให้เราไม่รู้มาก่อนว่ามีเรื่องแบบนี้อยู่ แล้ว

สุธรรม ไล่เพี้ย
ผู้อำนวยการโรงเรียน

พอเราสอน เด็กก็จะกล้าถามเมื่อมีความสงสัย ทำให้เราพูดเรื่องนั้นกัน
ได้ จึงดูเหมือนว่าเรื่องนี้เพิ่งเกิดขึ้นหลังจากสอนเพศศึกษาในโรงเรียน”
สุธรรมแสดงความคิดเห็น

นอกจากการสอนเพศศึกษาในคาบโฮมรูมแล้ว ครูแนะแนวเพียง
คนเดียวของโรงเรียน อย่างประสงค์ โสมสง ยังสอนเพศศึกษาในคาบ
แนะแนวให้กับนักเรียนทุกระดับชั้นด้วย

ประสงค์เล่าว่า สอนเพศศึกษาเทอมละ ๓ แผนต่อชั้น โดยเลือก
แผนที่คิดว่าเด็กทุกคนต้องรู้ และสามารถแลกเปลี่ยนได้ อย่างเรื่องของ
เงาะ (การมีข้อมูลและทักษะแสวงหาความช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาจาก
การมีเพศสัมพันธ์) แลกน้ำ (ปัจจัยการแพร่เชื้อเอชไอวี) และไขความรู้อัน
เรื่องเอดส์ ซึ่งก็คือการสอนเรื่อง QAR (หลักการติดเชื้อมีเอชไอวี) ให้
เด็ก และแม้เด็กจะต่างวัยกัน แต่แผนการสอนที่เลือกนี้ คิดว่าเด็ก
สามารถแลกเปลี่ยนได้

“การสอนของเรา ต้องทำให้เด็กไว้วางใจ แล้วเด็กจะเกิดความ
สนิทสนม อยากรมาคุยกับเรา ดังนั้น เราต้องปล่อยให้เด็กพูดใน
ห้องเรียน” ครูแนะแนวพูด

(กันยายน ๒๕๕๑)

โรงเรียนบ้านตรัง จ.ปัตตานี

ให้นักเรียน ม.ต้น เรียนเพศศึกษาด้วยกัน

โรงเรียนบ้านสร้าง จ.ปัตตานี

จัดการเรียนการสอนเพศศึกษา

โดยให้นักเรียนตั้งแต่ระดับชั้น ม.๑ - ม.๓

เรียนร่วมกัน

ด้วยความที่โรงเรียนบ้านตรังเป็นโรงเรียนมัธยมขยายโอกาส ซึ่งมีขนาดเล็ก และมีเด็กนักเรียนระดับชั้น ม.๑ - ม.๓ รวมกันได้เพียง ๒๓ คน การจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาเลยประยุกต์ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ด้วยการจัดให้นักเรียนเรียนเพศศึกษารวมกันทั้ง ๓ ระดับ ในกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ใกล้เคียงกัน ซึ่งรูปแบบกิจกรรมก็ใช้การแบ่งกลุ่ม แลกเปลี่ยนความเห็น เหมือนการจัดกิจกรรมทั่วๆ ไป

ทรงธรรม วิสินธุ์ชัย ครูเพศศึกษาโรงเรียนบ้านตรัง กล่าวว่า แม้วัยของผู้เรียนจะต่างกันในแต่ละชั้น แต่ด้วยสภาพแวดล้อมที่เป็นสังคมชนบท ทำให้การรับรู้ของเด็กไม่ต่างกันมากนัก

“เด็กชนบทไม่โตเร็วเหมือนเด็กในเมือง เวลาสอนอายุของผู้เรียนจึงไม่ใช่อุปสรรคสำคัญ” ทรงธรรมอธิบาย

ทรงธรรม วิสินธุ์ชัย
ครูเพศศึกษา

ไม่เพียงแต่ปรับแผนการสอนให้สอดคล้องกับจำนวนผู้เรียน และ
หลักการทางศาสนาแล้ว รัฐวรรต สุทธิพิทักษ์ ครูเพศศึกษาอีกคนหนึ่ง
เล่าว่า การจัดการเรียนการสอนเพศศึกษา ยังมุ่งให้เด็กเท่าทันภัยทาง
เพศที่ใกล้ตัว

“เราจะเน้นเรื่องภัยใกล้ตัวที่เด็กควรระวัง เช่น การถูกล่อลวง
การดูสื่อไปด้วย” รัฐวรรตบอก

(พฤศจิกายน ๒๕๕๑)

รัฐวรรต สุทธิพิทักษ์
ครูเพศศึกษา

ก้าวที่สี่
ภาคเหนือ

โรงเรียนเมืองปานวิทยา จ.ลำปาง

เริ่มเพศศึกษาจากที่ทุกคน
เห็นความจำเป็นร่วมกัน

โรงเรียนเมืองปานวิทยา จ.ลำปาง

จัดการเรียนการสอนวิชาเพศศึกษา
เป็นวิชาเพิ่มเติม ในกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา
ตั้งแต่ ม.๑ - ม.๖

โรงเรียนเมืองปานวิทยาจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาโดยเริ่ม
ต้นจากที่ทุกคนในโรงเรียนเห็นความจำเป็นร่วมกัน

บรรจง พงกษะศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนฯ เล่าว่า ไปประชุม
ร่วมกับสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) ทำให้ทราบข้อมูลว่าสถิตินักเรียนที่
ตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมในอำเภอมีสูง เลยคิดว่าน่าจะสอนเพศศึกษาใน
โรงเรียนได้แล้ว

“แรกๆ ยังเกร็งกัน ไม่กล้าสอน เราจึงนำเรื่องเข้าไปประชุม
กรรมการสถานศึกษา ซึ่งมีกรรมการจาก อบต. ร่วมอยู่ด้วย เลยแจ้งว่า
โรงเรียนเรา อยากทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง แต่เราไม่มีงบประมาณ ทาง อบต. ก็เลยสนับสนุนงบมาให้ สำหรับ
จัดอบรมทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง”

บรรจง พงกษะศรี
ผู้อำนวยการโรงเรียน

ผู้อำนวยการฯ บอกว่า ครูทุกคนได้รับการอบรมจากโครงการฯ ในขณะที่งบประมาณที่ได้มาจาก อบต. ก็จัดอบรมให้ผู้ปกครอง ๒ วัน คือ จากระดับ ม.ต้น ๑ วัน และ ม.ปลาย ๑ วัน ซึ่งผลปรากฏว่า ผู้ปกครองเห็นด้วยกับการสอนเพศศึกษา ดังนั้นทางคณะทำงานจึงมา จัดตารางสอน เพื่อวางแผนกันใหม่ จากเดิมที่ให้ครูที่ปรึกษาสอนใน ชั่วโมงโฮมรูมเท่านั้น ก็เพิ่มเป็นเปิดวิชาเพศศึกษาขึ้นมา

นอกจากนี้ ทางโรงเรียนยังจัดวิชาเพศศึกษาไว้เป็นวิชาหนึ่งที่ เด็กทุกห้อง ทุกชั้นได้เรียนอาทิตย์ละ ๑ คาบ และมั่นใจว่าเพศศึกษา ของโรงเรียนเมืองปานฯ นั้น บรรลุอยู่ในสถานศึกษาอย่างยั่งยืน เพราะ ได้รับการเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาตั้งแต่แรก และยังได้ งบประมาณสนับสนุนจาก อบต.อีกด้วย

(มิถุนายน ๒๕๕๑)

โรงเรียนแม่ทะพัฒนศึกษา
จ.ลำปาง

ให้ครูแกนนำสอนเพศศึกษา

โรงเรียนแม่ทะพัฒนศึกษา จ.ลำปาง

จัดการเรียนการสอนเพศศึกษา
ในหมวดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
ตั้งแต่ ม.๑ - ม.๖

โรงเรียนแม่ทะพัฒนศึกษา จัดเพศศึกษาในกิจกรรมพัฒนา
ผู้เรียน โดยใช้ชื่อว่า “กิจกรรมก้าวอย่างอย่างเข้าใจ” การจัดลงตาราง
สอนนั้น ยังได้ให้ครูที่ไม่ผ่านการอบรมมีส่วนร่วมในการสอนเพศศึกษา
ด้วย โดยครูที่ผ่านการอบรมฯ ๖ คนจะเป็นแกนนำครูสอนเพศศึกษาใน
แต่ละระดับชั้นตั้งแต่ ม.๑ - ม.๖

อวัชชัย ศิริพรวัฒนกุล รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ
เล่าว่า ครูที่จะสอนเพศศึกษานั้นได้เลือกครูที่มีความว่างให้มาสอน โดย
ครูต้องว่างตรงกับหัวหน้าที่มีที่ไปอบรมฯ ด้วย เช่น
เขาสอน ม.๒ และว่างวันจันทร์คาบแรก และ
วันศุกร์คาบสุดท้าย ก็หาครูที่สอน ม.๒ และ
ว่างตรงกันมาสอนด้วยกัน ซึ่งสามารถสอนได้
ทุกห้อง ทุกชั้น เพราะมีนักเรียนชั้นละ ๒
ห้อง ทำให้จัดการได้ง่าย

อวัชชัย ศิริพรวัฒนกุล
รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ

นอกจากนี้ โรงเรียนแม่ทะฯ ยังเปิดห้องแสดงสื่อในการเรียนรู้เพศศึกษาที่ชื่อว่า “ห้อง I love sex” อีกด้วย โดยเป็นห้องที่รวบรวมสื่อเพศศึกษาเพื่อให้เด็กมาค้นคว้า พักผ่อน และยังเป็นห้องให้คำปรึกษาด้วย

อย่างไรก็ตาม รัชชัชย บอกว่า สิ่งที่เขาสอนต่างไปจากแผนการเรียนรู้อีกมีบ้าง คือบางแผนในเรื่องที่เกี่ยวข้องลึกลงกับเพศสรีระของตัวเอง เขาแยกสอนเพศหญิงกับเพศชาย เพื่อไม่ให้เด็กเกิดความรู้สึกอาย เพราะการแยกเพศนักเรียนได้ตามใจ ปลอดภัยได้อย่างเต็มที่

(กัณยานัน ๒๕๕๑)

โรงเรียนห้างฉัตรวิทยา
จ.ลำปาง

สอนเพศศึกษาในวิชาแนะแนว
โดยครูที่ปรึกษา

โรงเรียนห่างจัตตวิทยา จ.ลำปาง

สอนเพศศึกษาในวิชาแนะแนว
โดยครูที่ปรึกษา

ศิริรัตน์ ธิติ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาของโรงเรียนห้างฉัตรฯ ว่า ทางโรงเรียนเริ่มจากการสอนแบบบูรณาการ จากนั้นจึงนำมาสอดแทรกในวิชาแนะแนว หลังจากสอนแนะแนวไปสัก ๒ - ๓ คาบ แล้วต่อด้วยแผนการเรียนเพศศึกษา ๔ คาบ จากนั้นก็จับด้วยเรื่องของแนะแนว โดยจัดสอนเพศศึกษาในคาบแนะแนวพร้อมกันทั้งโรงเรียน ตั้งแต่ชั้น ม.๑ - ม.๖

ไม่เพียงเท่านั้น ทางโรงเรียนห้างฉัตรฯ ยังจัดอบรมทำความเข้าใจเรื่องเพศศึกษารอบด้านให้กับครูทั้งโรงเรียนอีกด้วย จากนั้นครูที่ปรึกษาของนักเรียนแต่ละระดับชั้นจะสามารถสอนเพศศึกษาให้กับนักเรียนของตนได้ต่อไป

(พฤศจิกายน ๒๕๕๑)

ศิริรัตน์ ธิติ
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม
จ.ลำปาง

สอนเพศศึกษาวันศุกร์คาบสุดท้าย
ทั้งโรงเรียน

โรงเรียนเสริมงามวิทยา จ.ลำปาง

โรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนเพศศึกษา
ในกลุ่มกิจกรรมพัฒนา โดยบูรณาการร่วมกับวิชาเศรษฐกิจพอเพียง
และวิชาเงินทองของมีค่า ใช้ชื่อว่า “วิชาจริยศึกษา”
สอนในคาบสุดท้ายของวันศุกร์พร้อมกันทั้งโรงเรียน
ตั้งแต่นั้น ม.๑ - ม.๖

อัมวรรณ กนกกังวานโรจน์ ครูสุขศึกษา เล่าถึงการเรียนการสอนเพศศึกษาของโรงเรียนเสริมงามฯ ว่า เริ่มแรก เคยสอนเพศศึกษาแบบสอดแทรกในวิชาแนะแนวและในชั่วโมงโฮมรูม แต่พบว่า แผนที่น่าสนใจไปใช้สอนในคาบแนะแนว และ/หรือโฮมรูม สอนได้ไม่เต็มที่ เพราะใช้เวลามาก ใช้เวลาเกินคาบ ทำให้ครูคนอื่นบ่น

อย่างไรก็ตาม เมื่อพบว่าการสอนแบบสอดแทรกนั้นมีปัญหาเรื่องเวลา ทำให้ครูทั้งโรงเรียนได้ร่วมมือกันวางแผนการสอนเพศศึกษาใหม่ โดยนำมาใส่ไว้ในวิชาจริยศึกษา ที่มีลักษณะการสอนโดยทำเป็นฐาน เช่น สัปดาห์นี้ สอน ม.๑/๑ สัปดาห์หน้า ก็สอน ม.๑/๒ และเมื่อสอนครบทุกห้องก็กลับมาสอนห้องเดิมด้วยแผนการเรียนรู้ใหม่อีก ดังนั้น ครูสอนเพศศึกษาก็จะสอนครบทุกห้องในชั้นนั้นๆ

อัมวรรณ กนกกังวานโรจน์
ครูสุขศึกษา

กนกดาว เดชก้อง รองผู้อำนวยการ อธิบายว่า ทางโรงเรียนจัด
เพศศึกษาไว้ในกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยบูรณาการวิชาเศรษฐกิจ
พอเพียง เงินทองของมีค่า และเพศศึกษา เข้าด้วยกัน รวมแล้ววิชานี้มี
๒๐ คาบ แต่แบ่งให้เพศศึกษา ๘ คาบ ส่วนที่เหลือ ก็จะเฉลี่ยให้วิชา
อื่นๆ ไป ซึ่งการสอนเพศศึกษา ก็จะใช้คาบเรียนสุดท้ายของวันศุกร์
ในขณะที่แผนการเรียนรู้เพศศึกษาอื่นที่ไม่ได้สอนในวิชานี้ ก็จะให้ครู
วิชาสุศึกษา นำไปสอนในคาบของตัวเอง

“พอเปลี่ยนมาสอนในคาบสุดท้ายวันศุกร์ ถึงจะเลยเวลาเรียนไป
บ้างก็ไม่ใช่ไร เพราะเป็นคาบสุดท้าย” อัมวรรณบอก

(พฤศจิกายน ๒๕๕๑)

กนกดาว เดชก้อง
รองผู้อำนวยการ

โรงเรียนเทศบาล ๔
(บ้านเชียงราย) จ.ลำปาง

สอนเพศศึกษาในสุขศึกษา สลับกับพลศึกษา

โรงเรียนเทศบาล ๕ (บ้านเชียงราย) จ.ลำปาง

จัดการเรียนการสอนเพศศึกษาในวิชาสุขศึกษา
สลับกับวิชาพลศึกษา
ตั้งแต่ระดับชั้น ม.๑ - ม.๓ สัปดาห์ละ ๒ คาบ

เริ่มแรก โรงเรียนเทศบาล ๔ ให้ครูสุขศึกษา แนะแนว และครูที่อยู่ในกลุ่มงานปกครองไปร่วมอบรมทำความเข้าใจเรื่องเพศศึกษารอบด้าน แม้จะมีครูผู้สอนจากหลายกลุ่มสาระ ก็ยังไม่สามารถจัดเนื้อหาเพศศึกษาลงในวิชาใดวิชาหนึ่งได้ เลยให้ครูสุขศึกษารับไปสอนในวิชาของตนก่อน เพราะไม่อยากจะให้ครูคนอื่นรู้สึกรู้ว่าการสอนเพศศึกษาเป็นภาระเพิ่ม

ไพศาล ลากจรัสแสงโรจน์ รองผู้อำนวยการฝ่ายปกครองและฝ่ายวิชาการ เล่าว่า จากนั้นก็ได้ปรับให้วิชาเพศศึกษาเป็นวิชาหนึ่งในกลุ่มสาระเพิ่มเติมของสุขศึกษา มีการให้เกรด นับเป็น ๑ หน่วยกิต โดยใช้ชื่อต่างกัน คือ ใน ม.๑ ใช้ชื่อว่า “สุขภาพทางเพศ” ม.๒ คือ “เพศศึกษาน่ารู้” ส่วน ม.๓ คือ “วัยรุ่นกับสัมพันธภาพทางเพศ”

ไพศาล ลากจรัสแสงโรจน์
รองผู้อำนวยการฝ่ายปกครองและฝ่ายวิชาการ

รองผู้อำนวยการฯ กล่าวว่า เมื่อเร็วๆ นี้ โครงสร้างหลักสูตร เปลี่ยนไป^๑ เนื่องจากกลุ่มสาระเพิ่มเติมในกลุ่มสุศึกษา พลศึกษาถูกยุบ ให้เหลือเพียงวิชาสุศึกษา ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างวิชาพลศึกษาตามไปด้วย คือ ต้องสอนพลศึกษาสลับกันระหว่างในวิชาสุศึกษากับวิชาพลศึกษา วิชาละสัปดาห์ โดยสอนสัปดาห์ละ ๒ คาบติดกัน ส่วนครูผู้สอนวิชาอื่นๆ ก็ยังคงนำแผนการสอนไปใช้ในวิชาของตนตามความสมัครใจ

“เราก็พอใจนะกับตารางสอนพลศึกษาที่จัดให้อยู่ในวิชาสุศึกษาเป็นหลัก เพราะโรงเรียนเรามีนักเรียนมัธยมเพียง ๒ ห้องต่อชั้น และเรามีแค่ ม.๑ - ม.๓ กับครูที่รับผิดชอบหลักคนเดียว ก็คิดว่าเพียงพอและทำให้เด็กเรียนอย่างต่อเนื่องได้ครบอย่างน้อย ๑๖ คาบ^๒”

(กัยายน ๒๕๕๑)

---

^๑ จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคนในสังคมไทย ระบุถึงจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนสู่ศตวรรษที่ ๒๑ จึงเกิดการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑

^๒ ดูภาคผนวก ลักษณะของโครงการที่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ทำให้ปลอดภัยจากเอดส์ (Kirby, 1997)

โรงเรียนรื่รภานกับ้านโอง
จ.ลำพูน

สร้างระบบครูรุ่นพี่เเนะนำรุ่นน้อง

โรงเรียนธีรกาณ์ท์บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน

สร้างระบบครูรุ่นพี่เเน่นำรุ่นน้อง

โรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนเพศศึกษาในวิชาสุขศึกษา สำหรับระดับชั้น ม.๑ ม.๒ ม.๔ และ ม.๕ ส่วนระดับชั้น ม.๓ และ ม.๖ จัดอยู่ในวิชาแนะแนว นอกจากนี้ยังมีหน่วยบูรณาการ “๑ ครู ๑ คาบ ใน ๑ ภาคเรียน” โดยที่ครูทุกคนได้จัดกิจกรรมเพศศึกษาคนละ ๑ คาบทุกภาคเรียน ทั้งในแบบการใช้แผนการเรียนรู้และ/หรือสอนแบบสอดแทรก ว่าที่ร้อยตรีวีระพงศ์ ใจสุนทร ผู้อำนวยการโรงเรียน สิริกานท์บ้านไผ่ กล่าวว่า ตนเองสนใจแก้ปัญหาของวัยรุ่น โดยเฉพาะ เรื่องวิถีชีวิตวัยรุ่น เด็กท้อง วัตถุนิยม ขณะที่วิธีสอนของครูไม่ สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กในปัจจุบัน

“เป็นแนวคิดเริ่มแรกว่าโรงเรียนต้องการจัดการเรียนรู้ ที่ทำให้ผู้เรียนมีทักษะ ทศนคติถูกต้อง มีวิถีชีวิตที่ ปลอดภัย เราต้องการเครื่องมือที่ช่วยให้ครูสอนแบบโดนใจ เด็ก พอติดกับจังหวะนโยบายของกระทรวงศึกษา ที่ให้ ความสำคัญกับเรื่องนี้ เราจึงทำได้อย่างสบายใจและ เต็มที่กับกิจกรรมเพศศึกษา” ผู้อำนวยการฯ บอก

ว่าที่ร้อยตรีวีระพงศ์ ใจสุนทร
ผู้อำนวยการโรงเรียน

โรงเรียนธีรภานนท์ ให้ครูที่ผ่านการอบรมได้ทดลองสอนโดยใช้กิจกรรมเพศศึกษา และมีการประชุมสรุปบทเรียนและพัฒนาการสอนเป็นลำดับ รวมทั้งจัดประชุมชี้แจงครู แล้วอบรมครูทั้งโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและสนับสนุนให้ครูแต่ละคนได้ทดลองนำแผนการเรียนรู้ไปบูรณาการในสาระวิชาที่สอน โดยมีระบบครูรุ่นพี่ช่วยแนะนำรุ่นน้อง รวมถึงการจัดตั้งคณะกรรมการเพศศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วยทีมนำ (ผู้บริหาร และตัวแทนของกรรมการสถานศึกษา) ทีมเลขาฯ (ครูที่ผ่านการอบรมเพศศึกษา) และทีมทำ (ครูผู้สอนทุกคน) จนนำไปสู่ข้อสรุปให้มีรูปแบบการจัดเพศศึกษาดังข้างต้น

ผลที่ได้คือ นักเรียนทุกระดับได้เรียนเพศศึกษาในห้องเรียน ภาคเรียนหนึ่งไม่น้อยกว่า ๑๖ คาบจากการจัดการเรียนการสอนทั้ง ๒ แบบ

นอกจากนี้ โรงเรียนยังสร้างการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตด้านต่างๆ เช่น การพูดหน้าเสาธง การพูดในช่วงโหม่งไฮ้มรุม การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาเยาวชนที่หลากหลาย ผ่านการบูรณาการโครงการต่างๆ ในโรงเรียน ได้แก่ โครงการเพื่อนใจวัยรุ่น โครงการทูปีนิ้มเบอร์วัน ฯลฯ จัดให้เป็นบริการสำหรับเยาวชน

จินตนา จิตนารินทร์ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ อธิบายว่า เนื้อหาเพศศึกษาที่ใช้ ถ้าจัดการสอนแบบเต็มแผนในสุขศึกษาและแนะแนว จะใช้แผนการสอนจากคู่มือก้าอย่างๆ ส่วนการสอนแบบหน่วยบูรณาการ จะใช้วิธีประชุมครูแต่ละระดับ เพื่อวิเคราะห์หาว่าผู้เรียนในระดับนั้นควรเรียนรู้เรื่องใด พร้อมกับวิเคราะห์หาสาระวิชาที่ครูแต่ละคนสอนมีส่วนใดที่เกี่ยวข้องหรือสอดคล้องกับเพศศึกษาและ/หรือทักษะชีวิต จากนั้นก็นำกิจกรรมไปจัดการสอนหรือโดยการสอดแทรก เช่น คอมพิวเตอร์ เรียนเรื่องการออกแบบสื่อการสอน ก็ให้นำเนื้อหาเรื่องเพศไปออกแบบสื่อๆ เป็นต้น

“การทำให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา จุดสำคัญคือต้องสรุปบทเรียนในด้านต่างๆ แล้ววางแผนพัฒนาให้เหมาะกับเรา ต้องทำให้ทุกคนในองค์กรเห็นด้วย โดยชี้แจง ฟังความเห็น ลงมติน่าไปสู่การปฏิบัติ เตรียมครูให้ใช้กิจกรรมได้ ส่วนคนที่ไม่เชื่อมั่นก็สนับสนุนให้ทดลองใช้กิจกรรม ฝึกตั้งคำถาม สร้างระบบสนับสนุนต่อเนื่อง” รองผู้อำนวยการฯ ให้ความเห็น พร้อมระบุว่า เมื่อนโยบายระดับกระทรวงศึกษาฯ เปิดช่องแล้วเช่นนี้ การจัดเพศศึกษาให้เข้ากับหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนทำได้อยู่แล้ว

“ที่จริงระดับนโยบายไม่จำเป็นต้องมีคำสั่งอะไรพิเศษเลย แค่คำพูดหรือการให้แนวทางก็เพียงพอแล้ว อยู่ที่โรงเรียนคิดต่อว่าจะทำอย่างไร ยิ่งปัญหาที่เกิดจากสภาพสังคมเป็นถึงขนาดนี้แล้ว โรงเรียนต้องทำเลย” รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการทิ้งท้าย

(กรกฎาคม ๒๕๕๐)

จินตนา จิตนารินทร์
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

තාකපනක

ลักษณะของโครงการที่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ทำให้ปลอดภัยจากเอดส์ (Kirby, 1997)*

- เน้นการลดพฤติกรรมทางเพศที่นำไปสู่การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ และการติดเชื้อ HIV/STDs
  - มีเป้าหมายในด้านพฤติกรรมชัดเจน การวางแผนและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สื่อ และกิจกรรมโดยคำนึงถึงความสอดคล้องเหมาะสมกับอายุ ประสบการณ์ทางเพศ และวัฒนธรรมของผู้เรียน
  - การคำนึงถึงหลักการของกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยมีวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน
-
-

* Kirby, D. 1997. "No easy answers." Washington, D.C.: Campaign to prevent teen pregnancy.

—คุณลักษณะ ๙ ข้อนี้ ทางองค์การแพธ (PATH) ได้ใช้เป็นพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรเพศศึกษาสำหรับเยาวชนในสถานศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒

-
-
- ได้รับข้อมูลเรื่องเอดส์อย่างรอบด้านและชัดเจน
  - สามารถประเมินความเสี่ยงของตนเอง (และคู่) ที่จะเกิดขึ้นในชีวิตได้ถูกต้อง
  - มีแรงจูงใจและตั้งใจที่จะมีพฤติกรรมที่ปลอดภัยจากเอดส์
  - รู้วิธีป้องกัน/ลดความเสี่ยงต่อเอดส์ มีโอกาสฝึกฝน/ประเมินปัญหาอุปสรรค และรู้วิธีการเตรียมการ/แก้ไขปัญหาล่วงหน้า
  - สามารถวิเคราะห์อิทธิพลทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยง
  - ระยะเวลาของหลักสูตรที่สามารถครอบคลุมเนื้อหาสำคัญๆ อย่างเพียงพอและเหมาะสม (อย่างน้อย ๑๖ ชั่วโมง)
  - การเลือกใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ด้วยตนเอง
  - ให้ข้อมูลที่ชัดเจนและถูกต้องในเรื่องความเสี่ยงจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ขาดการป้องกัน และวิธีการหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ป้องกัน/ไม่ปลอดภัย
  - การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่สะท้อนถึงอิทธิพลทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการรับเชื้อเอชไอวี

-
-
- การนำเสนอตัวอย่าง สถานการณ์และการฝึกฝนทักษะการสื่อสารต่าง ๆ รวมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศทั้งในระดับบุคคลและสังคม
  - เลือกครู/อาจารย์/บุคคลที่เชื่อมั่นในเป้าหมาย เนื้อหา และวิธีการของกระบวนการการเรียนรู้เรื่องเอดส์และเพศศึกษาแบบนี้ โดยบุคคลเหล่านี้ต้องได้รับการเตรียมความพร้อมโดยผ่านกระบวนการอบรมและได้รับการสนับสนุนทั้งทางวิชาการและการฝึกฝนทักษะอย่างต่อเนื่อง
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

ภาพความสำเร็จของการขับเคลื่อนงานเพศศึกษา ในสถานศึกษา ระดับจังหวัด

- มีหน่วยงานชัดเจนเป็นเจ้าภาพในการผลักดันงาน “เพศศึกษาในสถานศึกษา” อย่างต่อเนื่อง
- มีภาคี/เครือข่ายที่จะทำงานร่วมกันในงานเพศศึกษาในสถานศึกษา
- มีการจัดสรรงบประมาณจากท้องถิ่นสนับสนุนงานเพศศึกษาในสถานศึกษา
- MT/ครู ที่ร่วมงานโครงการก้าวต่างๆ ยังคงทำงานเรื่องเพศศึกษา
- มีแหล่งประโยชน์/ผู้ให้บริการ ที่เยาวชน/โรงเรียน/ครู สามารถแสวงหาความช่วยเหลือเพื่อแก้ปัญหาสุขภาพทางเพศของเยาวชนและเยาวชนสามารถเข้าถึงได้
- สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการมีการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาอย่างน้อย ๖-๘ ชั่วโมงต่อภาคเรียนทุกระดับชั้น โดยครูอย่างน้อย ๓-๑๐ คนสามารถจัดการเรียนรู้เพศศึกษาได้

กรอบแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาด้านแบบ ในการจัดการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้าน ระดับมัธยมศึกษา (ม.๑ – ม.๖)

---

๑. สถานศึกษากำหนดแผนและสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนรู้
“เพศศึกษา” อย่างน้อย ๑๖ ชั่วโมงต่อปี ต่อเนื่องทุกระดับชั้น ตั้งแต่
มัธยมศึกษา ๑-๖
  ๒. ครูที่รับผิดชอบสอนวิชา/ชั่วโมงเพศศึกษา ได้รับการอบรมเตรียม
ความพร้อม จากหลักสูตรการฝึกอบรมผู้จัดการกระบวนการเรียนรู้
เพศศึกษา โครงการก้าวอย่างเข้าใจ (๔ วัน)
  ๓. ผู้บริหารสถานศึกษา เข้าใจแนวทางการจัดการกระบวนการเรียนรู้
เพศศึกษารอบด้านสำหรับเยาวชน และสามารถอธิบายถึงแนวทาง
การจัดหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้เพศศึกษาของสถานศึกษาได้
  ๔. สถานศึกษา จัดให้มีการอบรมเรื่องเพศศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจ
ให้กับครูอื่นๆ ในโรงเรียน (การอบรม ๑-๒ วัน)
-
-

-
-
๕. สถานศึกษาจัดระบบการโคช เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา ในรูปแบบที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา
๖. สถานศึกษาสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร หรือเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อสุขภาวะทางเพศของเยาวชน ผ่านกิจกรรมนักเรียน ชุมนุม หรือชมรม โดยเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการโดยเยาวชนเพื่อเยาวชน (youth-led activity)
๗. สถานศึกษามีนโยบายและมาตรการการดูแลเยาวชนและการจัดการปัญหาที่ใช้แนวทางการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก
๘. สถานศึกษามีระบบดูแลนักเรียนที่รวมการให้คำปรึกษาในเรื่องเพศบริการด้านสุขภาพทางเพศที่เป็นมิตรกับวัยรุ่น และมีระบบการส่งต่อกับหน่วยงานภายนอกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
๙. สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมสร้างความตระหนักและความเข้าใจให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สนับสนุนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาให้เยาวชน
-
-

หมายเหตุ

ข้อ ๑-๓ คือเกณฑ์พื้นฐานในการเป็นสถานศึกษาด้านแบบเพศศึกษา

ข้อ ๔-๖ เป็นเกณฑ์การขยายผลการดำเนินงานเพศศึกษา และพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาภายในสถานศึกษา

ข้อ ๗-๙ เป็นเกณฑ์การจัดพัฒนาระบบการดูแลนักเรียน โดยคำนึงถึงการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก และจัดให้มีการเชื่อมต่อกับหน่วยบริการภายนอก และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่ายในการร่วมสนับสนุน และสร้างการเรียนรู้เพศศึกษาให้เยาวชน

กำหนดการ

การอบรมเตรียมความพร้อมครูเพศศึกษา

เรื่อง “การจัดกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้าน”

วันที่ ๑

๐๙.๐๐-๑๐.๑๕ น. แนะนำตัว ชี้แจงโครงการ

วัตถุประสงค์การอบรม ความคาดหวัง

๑๐.๑๕-๑๐.๓๐ น. พัก

๑๐.๓๐-๑๒.๐๐ น. หลักการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น. พัก

๑๓.๐๐-๑๔.๓๐ น. วิเคราะห์สถานการณ์เรื่องเพศของเยาวชน

๑๔.๓๐-๑๔.๔๕ น. พัก

๑๔.๔๕-๑๖.๑๕ น. เพศวิถี และเพศศึกษารอบด้าน

๑๖.๑๕-๑๗.๐๐ น. กระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

และการออกแบบการเรียนรู้ที่นำไปสู่

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

๑๗.๐๐-๑๗.๓๐ น. สະท້ອນกระบวนการเรียนรู้

วันที่ ๒

๐๙.๐๐-๐๙.๓๐ น. Recap

๐๙.๓๐-๑๐.๔๕ น. ข้อเท็จจริงและความเชื่อเรื่องเพศ

๑๐.๔๕-๑๑.๐๐ น. พัก

๑๑.๐๐-๑๒.๐๐ น. ทักษะและการให้คุณค่าเรื่องเพศในสังคมไทย

๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น. พัก

๑๓.๐๐-๑๔.๔๕ น. ความเข้าใจเรื่องเอชไอวี/เอดส์

ผ่านตัวอย่างการออกแบบการเรียนรู้

เพื่อสร้างความตระหนัก

๑๔.๔๕-๑๕.๐๐ น. พัก

๑๕.๐๐-๑๖.๓๐ น. ความเข้าใจเรื่องเอชไอวี/เอดส์

ผ่านตัวอย่างการสอนหลักคิด

๑๖.๓๐-๑๗.๐๐ น. การอนุมาน

๑๗.๐๐-๑๗.๓๐ น. สะท้อนกระบวนการเรียนรู้

วันที่ ๓

๐๙.๐๐-๐๙.๓๐ น. Recap

๐๙.๓๐-๑๐.๓๐ น. เข้าใจวัยรุ่น : “ย้อนรอยวัยรุ่น”

๑๐.๓๐-๑๐.๔๕ น. พักร

๑๐.๔๕-๑๒.๓๐ น. แนวทางการทำงานเพื่อพัฒนา
สุขภาวะเรื่องเพศของเยาวชน
และแนวความคิดพัฒนาเยาวชนเชิงบวก
(Positive Youth Development)

๑๒.๓๐-๑๓.๓๐ น. พักร

๑๓.๓๐-๑๕.๐๐ น. เพศศึกษารอบด้าน : แนวคิด และเป้าหมาย

๑๕.๐๐-๑๕.๑๕ น. พักร

๑๕.๑๕-๑๖.๓๐ น. การจัดการแรงบันดาลใจในการทำงานเพศศึกษา

๑๖.๓๐-๑๗.๐๐ น. วิเคราะห์การออกแบบแผนการเรียนรู้เพศศึกษา
รอบด้าน

รายชื่อและที่อยู่สถานศึกษา ๒๗ แห่ง

ภาคกลาง และกรุงเทพฯ (๕ แห่ง)

โรงเรียนหนองรีประชานิมิต จ.กาญจนบุรี

ที่อยู่: หมู่ ๒ ถ.กาญจนบุรี-หนองปรือ ต.หนองรี

อ.บ่อพลอย จ.กาญจนบุรี ๗๑๒๒๐

โทรศัพท์: ๐-๓๔๖๔-๖๒๘๑

โทรสาร: ๐-๓๔๖๔-๖๒๘๑

โรงเรียนกรับใหญ่ว่องกุลสถกิจพิทยาคม จ.ราชบุรี

ที่อยู่: เลขที่ ๑๐๐ หมู่ ๔ ต.กรับใหญ่ อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี ๗๐๑๙๐

โทรศัพท์: ๐-๓๒๒๙-๑๒๕๒

โทรสาร: ๐-๓๒๒๙-๑๒๕๒

โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) จ.เพชรบุรี

ที่อยู่: เลขที่ ๑๐ ถ.บริพัตร ต.ท่าราบ อ.เมือง จ.เพชรบุรี ๗๖๐๐๐

โทรศัพท์: ๐-๓๒๔๒-๕๓๘๓, ๐-๓๒๔๒-๗๑๘๓ ต.ย ๑๑๑

โทรสาร: ๐-๓๒๔๒-๓๖๘๘

โรงเรียนกำแพงแสนวิทยา จ.นครปฐม

ที่อยู่: เลขที่ ๑๘๖ หมู่ ๗ ถ.มาลัยแมน ต.ทุ่งกระพังโหม

อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม ๗๓๑๔๐

โทรศัพท์: ๐-๓๔๓๕-๑๒๖๔

โทรสาร: ๐-๓๔๓๕-๑๒๖๔

โรงเรียนเสสสะเวชวิทยา กรุงเทพฯ

ที่อยู่: เลขที่ ๔๕/๔๐ ถ.เจริญสนิทวงศ์ แขวงวัดท่าพระ

เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

โทรศัพท์: ๐-๒๔๑๑-๑๕๐๖, ๐-๒๔๑๑-๒๓๕๗

โทรสาร: ๐-๒๘๖๔-๓๓๗๙, ๐-๒๔๑๑-๒๗๕๕

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๑๒ แห่ง)

โรงเรียนนายมหาวิทยาลัย จ.อำนาจเจริญ

ที่อยู่: ถ.อรุณประเสริฐ ต.นายม อ.เมือง จ.อำนาจเจริญ ๓๗๐๐๐

โทรศัพท์: ๐-๔๕๕๔-๐๐๒๕

โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา จ.ยโสธร

ที่อยู่: เลขที่ ๒๑๕ หมู่ ๕ ถ.แจ้งสนิท ต.เด็ด อ.เมือง

จ.ยโสธร ๓๕๐๐๐

โทรศัพท์: ๐-๔๕๗๖-๐๐๒๑, ๐-๔๕๗๓-๗๔๔๒

โทรสาร: ๐-๔๕๗๖-๐๐๒๐

โรงเรียนพิบูลย์รักษ์พิทยา จ.อุดรธานี

ที่อยู่: เลขที่ ๖๔ หมู่ ๘ ถ.ชุมชนพัฒนา ต.บ้านแดง

อ.พิบูลย์รักษ์ จ.อุดรธานี ๔๑๑๓๐

โทรศัพท์: ๐-๔๒๒๕-๘๑๔๑

โทรสาร: ๐-๔๒๒๕-๘๒๒๔

โรงเรียนโยธินธรพิทยาสรรค์ จ.ยโสธร

ที่อยู่: เลขที่ ๗๐ หมู่ ๑๒ ต.ตาตทอง อ.เมือง จ.ยโสธร ๓๕๐๐๐

โทรศัพท์: ๐-๕๕๗๑-๒๒๒๑

โรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาคม จ.ยโสธร

ที่อยู่: เลขที่ ๙๘ หมู่ ๙ ถ.ไชยกุมาร ต.ฟ้าหยาด

อ.มหาชนะชัย จ.ยโสธร ๓๕๑๓๐

โทรศัพท์: ๐-๕๕๗๙-๙๐๙๗

โทรสาร: ๐-๕๕๗๙-๙๐๙๗

โรงเรียนเกษมสีมาวิทยาคาร จ.อุบลราชธานี

ที่อยู่: เลขที่ ๑๐ หมู่ ๙ ถ.ม่วงเดียด-กุดข้าวปุ้น

ต.เกษม อ.ตระการพืชผล จ.อุบลราชธานี ๓๕๑๓๐

โทรศัพท์: ๐-๕๕๒๙-๕๑๒๗

โทรสาร: ๐-๕๕๔๘-๑๒๑๐

โรงเรียนโนนปูนวิทยาคม จ.ศรีสะเกษ

ที่อยู่: เลขที่ ๑ ต.โนนปูน อ.ไพรบึง จ.ศรีสะเกษ ๓๓๑๘๐

โทรศัพท์: ๐๘-๖๔๖๘-๒๓๕๘

โรงเรียนบึงมะลูวิทยา จ.ศรีสะเกษ

ที่อยู่: เลขที่ ๑๗๕ หมู่ ๑ ต.บึงมะลู อ.กันทรลักษ์

จ.ศรีสะเกษ ๓๓๑๑๐

โทรศัพท์: ๐-๔๕๖๐-๑๕๗๑

โรงเรียนราชสีไศล จ.ศรีสะเกษ

ที่อยู่: เลขที่ ๔๑ หมู่ ๑๔ ถ.รัฐประชา ต.เมืองคง

อ.ราชสีไศล จ.ศรีสะเกษ ๓๓๑๖๐

โทรศัพท์: ๐-๔๕๖๘-๑๐๔๐

โทรสาร: ๐-๔๕๖๘-๑๐๔๐

โรงเรียนเบ็๊ตตี้ดูเมน ๒ ซ่องเม็ก จ.อุบลราชธานี

ที่อยู่: ต.ซ่องเม็ก อ.สิรินธร จ.อุบลราชธานี ๓๔๓๕๐

โทรศัพท์: ๐-๕๕๓๑-๘๕๕๔

โทรสาร: ๐-๕๕๔๔-๑๕๐๐

โรงเรียนสหธาตุศึกษา จ.อุบลราชธานี

ที่อยู่: เลขที่ ๙๙ ต.สหธาตุ อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี ๓๔๑๕๐

โทรศัพท์: ๐-๕๕๘๔-๖๐๙๐-๑

โทรสาร: ๐-๕๕๘๔-๖๐๙๑

โรงเรียนบ้านหนองไฮ จ.อำนาจเจริญ

ที่อยู่: เลขที่ ๓๕ หมู่ ๑ ต.หนองไฮ อ.เสนางคนิคม

จ.อำนาจเจริญ ๓๗๒๙๐

โทรศัพท์: ๐-๕๕๕๕-๐๖๑๔

ภาคใต้ (๔ แห่ง)

โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง ๒ จ.ยะลา

ที่อยู่: เลขที่ ๑๒๙ หมู่ ๓ ถ.เมืองใหม่-ยุโป ต.ยุโป อ.เมือง

จ.ยะลา ๙๕๐๐๐

โทรศัพท์: ๐-๗๓๒๗-๐๑๒๕-๖, ๐-๗๓๒๗-๗๐๙๐

โทรสาร: ๐-๗๓๒๗-๐๑๒๗

โรงเรียนนาโยงวิทยาคม จ.ตรัง

ที่อยู่: เลขที่ ๒ หมู่ ๑ ถ.นาโยง-ย่านตาขาว ต.โคกสะบ้า

อ.นาโยง จ.ตรัง ๙๒๑๗๐

โทรศัพท์: ๐-๗๕๕๘-๓๐๙๒

โทรสาร: ๐-๗๕๕๘-๓๐๙๒

โรงเรียนน้ำผุด จ.ตรัง

ที่อยู่: หมู่ ๘ ถ.ตรัง-น้ำผุด ต.น้ำผุด อ.เมือง จ.ตรัง ๙๒๐๐๐

โทรศัพท์: ๐-๗๕๒๕-๙๐๔๐

โทรสาร: ๐-๗๕๒๕-๙๒๐๑

โรงเรียนบ้านตรัง จ.ปัตตานี

ที่อยู่: เลขที่ ๓๓๗ หมู่ ๒ ต.ตรัง อ.มายอ จ.ปัตตานี ๙๔๑๔๐

โทรศัพท์: ๐-๙๓๔๔๗-๓๐๓๔

โทรสาร: ๐-๙๓๔๔๗-๓๐๓๔

ภาคเหนือ (๖ แห่ง)

โรงเรียนเมืองปานวิทยา จ.ลำปาง

ที่อยู่: เลขที่ ๒๘๕ หมู่ ๔ ต.เมืองปาน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง ๕๒๒๔๐

โทรศัพท์: ๐-๕๔๒๗-๖๐๕๕-๖

โทรสาร: ๐-๕๔๒๗-๖๐๕๖

โรงเรียนแม่ทะพัฒนศึกษา จ.ลำปาง

ที่อยู่: เลขที่ ๒๓๔ หมู่ ๑ ถ.แม่ทะ-สบปราบ ต.บ้านบอม อ.แม่ทะ
จ.ลำปาง ๕๒๑๕๐

โทรศัพท์: ๐-๕๔๒๙-๐๓๑๗

โทรสาร: ๐-๕๔๒๔-๗๐๕๙

โรงเรียนห้างฉัตรวิทยา จ.ลำปาง

ที่อยู่: เลขที่ ๑๖๖ หมู่ ๕ ถ.จามเทวี ต.ห้างฉัตร อ.ห้างฉัตร

จ.ลำปาง ๕๒๑๙๐

โทรศัพท์: ๐-๕๔๒๖-๙๒๘๔

โทรสาร: ๐-๕๔๒๖-๙๔๙๔

โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม จ.ลำปาง

ที่อยู่: เลขที่ ๑๓๔ หมู่ ๖ ต.ทุ่งงาม อ.เสริมงาม จ.ลำปาง ๕๒๒๑๐

โทรศัพท์: ๐-๕๔๒๘-๖๑๒๓

โทรสาร: ๐-๕๔๒๘-๖๓๓๓

โรงเรียนเทศบาล ๔ (บ้านเชียงราย) จ.ลำปาง

ที่อยู่: เลขที่ ๓๙๙ ถ.รอบเวียง ต.สวนดอก อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๑๐๐

โทรศัพท์: ๐-๕๔๒๑-๗๕๓๖

โทรสาร: ๐-๕๔๒๑-๗๕๓๖

รายชื่อสถานศึกษาต้นแบบเพศศึกษา

พ.ศ.๒๕๕๑

ภาคกลาง

กรุงเทพฯ

- โรงเรียนเกษมพิทยา
  - โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์
  - โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์
  - โรงเรียนมัธยมบ้านบางกะปิ
  - โรงเรียนวัดปากน้ำวชิรยาคม
  - โรงเรียนเสสะเวชวิทยา
  - โรงเรียนสีตบุตรบำรุง
  - โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์
-

นครปฐม

- โรงเรียนกำแพงแสนวิทยา
  - โรงเรียนวัดดอนหวาย
-

ราชบุรี

- โรงเรียนกรับใหญ่่องกุศลกิจพิทยาคม
- โรงเรียนคุรุราษฎร์รังสฤษดิ์
- โรงเรียนท่ามะขามวิทยา
- โรงเรียนเบญจมราชูทิศ
- โรงเรียนบางแพปฐมพิทยา
- โรงเรียนปากท่อพิทยาคม

ภาคตะวันตก

กาญจนบุรี

- โรงเรียนบ้านพุเลียบ
- โรงเรียนหนองรีประชานิมิต

เพชรบุรี

- โรงเรียนบ้านท่ายาง (ประชาสรรค์)
  - โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสานราษฎร์)
-
-

ภาคตะวันออก

ฉะเชิงเทรา

- โรงเรียนบ้านเขาหินซ้อน
  - โรงเรียนวัดบางวัว (สายเสริมวิทย์)
-

ชลบุรี

- โรงเรียนบ้านบึงมณูวิทยาคาร
-

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชัยภูมิ

- โรงเรียนบำเหน็จณรงค์วิทยาคม
  - โรงเรียนหนองบัวแดงวิทยา
-

บุรีรัมย์

- โรงเรียนพลับพลาชัยพิทยาคม
  - โรงเรียนพุทไธสง
-

ยโสธร

- โรงเรียนทรายมูลวิทยา
  - โรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาคม
-

-
-
- โรงเรียนยโสธรพิทยาสรรค์
  - โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา

ศรีสะเกษ

-
- โรงเรียนไกรภักดีวิทยาคม
  - โรงเรียนดงรักวิทยา
  - โรงเรียนโนนปูนวิทยาคม
  - โรงเรียนบึงมะลูวิทยา
  - โรงเรียนราชินีไศล

สุรินทร์

-
- โรงเรียนรัตนบุรี
  - โรงเรียนรามวิทยา รัชมังคลาภิเษก

อำนาจเจริญ

-
- โรงเรียนนายมวิทยาคาร
  - โรงเรียนบ้านหนองไฮ

อุดรธานี

-
- โรงเรียนบ้านผือพิทยาสรรค์
  - โรงเรียนพิบูลย์รักษ์พิทยา

อุบลราชธานี

- โรงเรียนเกษมสีมาวิทยาคาร
  - โรงเรียนเบ็ตตี้ ดุเมเน ๒ ช่อ่งเม็ก
  - โรงเรียนบ้านเม็กใหญ่
  - โรงเรียนปทุมพิทยาคม
  - โรงเรียนวิจิตรราพิทยา
  - โรงเรียนสหธาตุศึกษา
-

ภาคใต้

ตรัง

- โรงเรียนทุ่งยาวผดุงศิษย์
  - โรงเรียนนาโยงวิทยาคม
  - โรงเรียนน้ำผุด
  - โรงเรียนปะเหลียนผดุงศิษย์
-

นครศรีธรรมราช

- โรงเรียนกรรหัยน์วิทยาคาร
  - โรงเรียนปากพนัง
-

นราธิวาส

- โรงเรียนบ้านลาแล
  - โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์
-

ปัตตานี

- โรงเรียนบ้านตรัง
-

ภูเก็ต

- โรงเรียนเกาะสีเฮอร์
  - โรงเรียน อบจ.บ้านตลาดเหนือ (วันครู ๒๕๐๒)
-

ยะลา

- โรงเรียนคณะกรรมการบำรุง ๒
-

สงขลา

- โรงเรียนเทศบาล ๒ หาดใหญ่
-

สตูล

- โรงเรียนท่าแพผดุงวิทย์
-
-
-

ภาคเหนือ

น่าน

- โรงเรียนน่านนคร
  - โรงเรียนบัว
-

แพร่

- โรงเรียนถิ่นโอภาสวิทยา
  - โรงเรียนสรอยเสรีวิทยา
-

ลำปาง

- โรงเรียนเทศบาล ๔ (บ้านเชิงทราย)
  - โรงเรียนทุ่งกว่าวิทยาคม
  - โรงเรียนเมืองปานวิทยา
  - โรงเรียนแม่ทะพัฒนศึกษา
  - โรงเรียนแม่สันวิทยา
  - โรงเรียนศาลาวิทยา
  - โรงเรียนเสด็จจวนขยางค์กุลวิทยา
  - โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม
  - โรงเรียนห้างฉัตรวิทยา
-

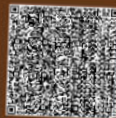
ความท้าทายหลักของการผลักดัน
ให้เกิดการเรียนการสอนเพศศึกษา
โดยมีพื้นที่ที่ชัดเจนในหลักสูตร
ยังคงอยู่ที่ว่า เป้าหมายของการศึกษาไทย
ให้ความสำคัญกับเรื่องใด
ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน

ศูนย์ควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

PR-DDC
Principal Recipient
Administrative Office

www.teenpath.net